

HET Register

Vakblad van het Register Belastingadviseurs REGISTER ■
BELASTING ■
ADVISEURS ■

juni 2024 | nummer 3

Tirza Cramwinckel over botsende perspectieven

'Er is meer dan het recht
en de juridische werkelijkheid'

Aftrekbaarheid van (bemiddelings)kosten bij een vrijkomende lijfrente
Renteperikelen bij overlijden en het Waarderingsbesluit
Hoe houdbaar is de villabelasting?
CFE symposium 'Sharing the Tax Pie'

WIJ HEBBEN DE KENNIS, JIJ SCOORT DE PUNTEN! **DE BAL LIGT BIJ JOU**

Dit jaar nog geen gebruikgemaakt van je opleidingsbudget? Of wil je eindejaarsstres voorkomen vanwege de puntenverplichting waaraan je in 2024 moet hebben voldaan? Of wil je gewoon de volgende stap zetten in je carrière? Goed nieuws! Onze startdata voor het najaar zijn bekend.

LEERGANG ERFRECHT

Duur: 5 dagen | **Start: 10 september** | Locatie: Veenendaal | RB: 20 PE-punten

SPECIALISATIEOPLEIDING VERMOGENSSTRUCTURERING

Duur: 5 dagen | **Start: 1 oktober** | Locatie: Baarn | RB: 30 PE-punten

VERDIEPINGSCURSUS DGA-ADVISING

Duur: 5 dagen | **Start: 1 oktober** | Locatie: Baarn | RB: 20 PE-punten

SPECIALISATIEOPLEIDING ESTATE PLANNING

Duur: 5 dagen | **Start: 3 oktober** | Locatie: Veenendaal | RB: 18 PE-punten

**VRAGEN OVER ONS AANBOD OF
ONZE INCOMPANY MOGELIJKHEDEN?
IK HELP JE GRAAG VERDER**

Bart Boreel | b.boreel@sdu.nl | 06 50 03 08 36

BEKIJK ONS AANBOD
[LICENTACADEMY.NL/RB](https://licentacademy.nl/rb)

Sdu

Colofon

Het Register is een uitgave van het Register Belastingadviseurs (RB), World Trade Center Den Haag Prinses Beatrixlaan 544 2595 BM Den Haag Toren C, verdieping 9 Tel. (088) 010 77 77

Het Register verschijnt zes keer per jaar en vormt een belangrijke informatiebron voor de leden van het Register Belastingadviseurs. Leden en relaties van het RB ontvangen Het Register uit hoofde van hun lidmaatschap/betrokkenheid bij het RB. Informatie over (het lidmaatschap van) het RB vindt u op www.rb.nl; informatie over het opzeggen van het lidmaatschap vindt u op www.rb.nl/lidmaatschap-opzeggen.

Redactieraad

Mr. S.F.J.J. (Sylvester) Schenk RB (hoofd-redacteur)
Prof. mr. G.J.M.E. (Guido) de Bont
Mr. dr. M.J. (Mascha) Hoogeveen
Mr. drs. M. (Martin) Klomp RB
Mr. W.J.M. (Wil) Vennix RB

Eindredactie

Drs. Wilma Straathof
E-mail: wstraathof@rb.nl

Uitgever

Register Belastingadviseurs
E-mail: communicatie@rb.nl

Rubriek Jurisprudentie en Wetgeving
Fiscaal up to Date, Dordrecht

Advertenties

Elma Media B.V.
Rob Stavenuiter
Tel.: 0226-331638
E-mail: r.stavenuiter@elma.nl

Jaargang 15, oplage 7.500

Vormgeving

Twinmedia BV, Titus Vegter

© Register Belastingadviseurs

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd door middel van boekdruk, foto-offset, fotokopie, microfilm of welke andere methode dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het Register Belastingadviseurs.

'Het Register' bevat informatie die met de meeste zorgvuldigheid is samengesteld. Het Register Belastingadviseurs en de bij deze uitgave betrokken redactie en medewerkers aanvaarden geen aansprakelijkheid voor mogelijke gevolgen die zouden kunnen voortvloeien uit het gebruik van de in deze uitgave opgenomen informatie.

Citeertitel: Het Register 2024/2

Redactiecolum – Even kletsen met de inspecteur

Mr. W.J.M. Vennix RB

■ 5

Kort & Bondig

■ 6

Aftrekbaarheid van (bemiddelings)kosten bij een vrijkomende lijfrente

Drs. R.R.H.A. Martens RB

■ 8

Renteperikelen bij overlijden en het Waarderingsbesluit

Mr. R.D. Leeuw RB CFP

■ 13

Hoe houdbaar is de villabelasting?

Mr. H.M. Klooster RB

■ 18

Gastcolumn – Toegevoegde waarde Fiscaal Dienstverlener

Berry Roks

■ 25

CFE symposium 'Sharing the Tax Pie'

Mr.S.F.J.J.Schenk RB, mr. A.J. Mulders RB, mr. Y. Scheffer RB

■ 26

Tirza Cramwinckel over botsende perspectieven: 'Er is meer dan het recht en de juridische werkelijkheid'

Het interview

■ 30

Jurisprudentie en wetgeving

■ 34

Het Verenigingsnieuws

■ 39

Slim verzekeren?

De beroepsaansprakelijkheidsverzekering voor de RB belastingadviseur is vernieuwd.

Ontwikkeld voor de register belastingadviseur

RB-leden profiteren van een aantrekkelijke premie. Bovendien heeft u gratis inloopdekking als u een actieve polis heeft. Nevenwerkzaamheden kunt u (vaak kosteloos) meeverzekeren. Denk aan dekking voor juridisch advies of financial planning. Neem contact met ons op voor andere bijzondere werkzaamheden.

Efficiënte combinatie + Cyberdekking

De verzekering is een nog slimmere combinatie van beroeps- en bedrijfsaansprakelijkheid en Cyberdekking. Voortaan biedt de RB-verzekering dekking voor Cyberaansprakelijkheid en voor de kosten van een Cyberincident tot EUR 25.000. Bovendien hebben wij de premie nog aantrekkelijker gemaakt.

Bereken uw premie op www.rb.covermij.nl

cover rb

010 - 333 1151
rb@covermij.nl

Covermij BV is gespecialiseerd in verzekeringen voor beroepsaansprakelijkheid gericht op specifieke beroepsgroepen, onder meer voor de belastingadviseur en accountant.

COMPLETE WWFT-ONDERSTEUNING ALLES WAT U NODIG HEEFT OM TE VOLDOEN

Als Wwft-plichtige instelling neemt u uw poortwachtersrol uiterst serieus. Er is daarbij veel wat u moet regelen. Gelukkig hoeft u niet alles helemaal zelf te doen. Met onze ervaren experts ontvangt u de ondersteuning die u nodig heeft en ontzorgen we u waar het kan!

Alles in één pakket:

- > Beleidsinrichting
- > Support
- > Trainingen
- > Reviews & coaching
- > Klokkenuitdruipendpunt
- > Software

Expertise:

- > Compliance services
- > Audit services
- > Forensic services

Praktisch, betaalbaar en van hoge kwaliteit

WWFT
COMPLEET

www.wwft-compleet.nl

Even kletsen met de inspecteur

In zijn bijdrage aan de recente jubileumbundel ter ere van het 150 jaar bestaan van ‘inspecteursvereniging’ VHMF¹ stelt Edwin Heithuis vast dat al enige jaren steeds meer een wij/zij-mentaliteit bij de belastingadviespraktijk én de Belastingdienst bestaat: ‘Adviseurs bekijken inspecteurs met wantrouwen en omgekeerd. Ik betreur dat.’

Ik kan me bij deze constatering alsmede het ongemak daarover volledig aansluiten. In mijn bijdrage aan de feestbundel bij het 150-jarig bestaan van het Weekblad Fiscaal Recht² heb ik dit punt ook behandeld, met name vanuit de aspecten ‘relatie fiscus-adviespraktijk’ en ‘bereikbaarheid van de Belastingdienst’. In mijn beleving is er namelijk een sterke samenhang tussen die twee aspecten. De afgelopen jaren zijn talloze regionale belastingkantoren gesloten en bij de ‘bunkers’ die nog reesteren, voel je je ook niet echt welkom. Natuurlijk moet de bulk van de communicatie massaal en dus digitaal worden afgewikkeld, maar bij complexere zaken werkt dat vaak niet. Fysiek overleg is echter helaas een zeldzaamheid geworden en wordt vaak afgehouden, terwijl iedereen weet dat dat dé uitgelezen manier is om communicatiestoringen te voorkomen of, als ze eenmaal zijn ontstaan, op te lossen. Gewoon samen rond de tafel gaan zitten, werkt beter dan contact via een scherm en zeker dan communicatie via mail of – al dan niet kwijtrakende – papieren post.

Heithuis suggereert ook een oplossing om weer meer begrip voor elkaar te krijgen, te weten een verplichte stage van jonge adviseurs bij de Belastingdienst en vice versa. Ik vind dat een zeer interessante gedachte en zou het goed vinden als het RB hiervoor het initiatief zou nemen en dit met NOB en Belastingdienst zou bespreken. Het lijkt me logisch om dan niet direct uit te gaan van een verplichting maar te beginnen met een stage als vrijwillige optie. Als het een succes wordt, gaat het vanzelf lopen.

De wederzijdse kennismaking hoeft zich niet te beperken tot de jongeren. Waarom organiseren RB, NOB en VHMF niet een paar keer per jaar in heel Nederland gezamenlijke bijeenkomsten? Dan kan men elkaar informeel en buiten de formele setting van concrete dossiers spreken en leren kennen. Uit eigen ervaring weet ik dat dit goed kan werken. Zo herinner ik me een cursus die ik samen met een ervaren belastingdienstmedewerker heb gegeven aan een mix van jonge inspecteurs en studenten van de RB Academy. Ik legde de groep de vraag voor wat men ervan vond als de behandelaar van een bezwaar overleg voert met de collega die de aanslag heeft opgelegd. Het merendeel van de adviseurs vond dat echt niet kunnen terwijl de inspecteurs in spe het de gewoonste zaak van de wereld vonden. Twee totaal tegengestelde benaderingen dus. Het gaat er dan niet om wat de waarheid is, het gaat om de argumenten pro en contra, om naar elkaar luisteren en openstaan voor de visie van de gesprekspartner.

En ik zal ook de keer dat ik een voordracht hield voor meer dan honderd inspecteurs uit de formele hoek niet licht vergeten. Dat was af en toe spitsroeden lopen, maar ik denk wel dat minimaal een deel van de deelnemers toch wat meer begrip kreeg voor hoe de ondernemer en diens adviseur bepaalde zaken ervaren die voor hen volstrekt logisch waren (zoals een forse, want procentuele, boete voor een relatief klein aangifteverzuim). Af en toe met een kop koffie informeel babbelen met de inspecteur kan het begrip over en weer zeker vergroten. Wie neemt het initiatief?

Mr. W.J.M. Vennix RB

Wil Vennix is partner bij De Beer Accountants & Belastingadviseurs en lid van de redactie van Het Register

1 J. Glazenburg e.a. (red.), Richtige heffing, uitgave VHMF 2023. Zie ook het interview met de voorzitter van de jubilerende vereniging in Het Register 2024/2.

2 P.H.J. Essers e.a. (red.), Verschuivende machtsverhoudingen in de fiscaliteit, Deventer 2022.

Kort & Bondig

Vijf puntenplan MKB-Nederland en VNO-NCW

In aanloop van het debat in de Tweede Kamer over de financiële markten presenteerden MKB-Nederland en VNO-NCW een 5-puntenplan. Hierin wordt beschreven hoe de sector weer een vliegwiel kan vormen voor een groen, gedigitaliseerd én internationaal ondernemend Nederland.

Voor de financiële sector in ons land is het steeds moeilijker om zijn rol goed te kunnen pakken. Concreet: de verschaalde financiering voor bedrijven en het feit dat veel dienstverlening wordt bemoeilijkt door een lawine aan regels die afgelopen jaren op de sector zijn afgekomen. Ook de (onlangs weer verhoogde) bankenbelasting rammelt en wordt door experts van de ECB afgewezen omdat het destabiliserend werkt op de bankensector.

Bankenunie

Op Europese schaal heeft de sector te maken met een onvoltooide 'financiële unie' én een versnipperd financieel toezicht in Europa. De oproep was: het vervolmaken hiervan versterkt de interne markt, wat het ondernemingsklimaat in Europa versterkt.

In de brief schetsen de ondernemersorganisaties de belangrijkste uitdagingen waar de sector voor staat én presenteren ze vijf concrete punten waardoor de sector weer de wind in de vleugels krijgt en alle transities die gaande zijn beter kan bedienen.

De vijf punten zijn:

1. Regeldruk: verminder regeldruk voor de sector, te beginnen bij witwasbestrijding, maar ook breder door periodieke evaluatie van regeldruk.
2. Financiering: zorg voor ambitieuze uitvoering van het met de sector overeengekomen Nationaal Convenant MKB-Financiering, zoals een 'financieringshub' en verbeterde beschikbaar-

heid van data.

3. Europese markt: werk toe naar een daadwerkelijk Europese markt zonder nationale regels bovenop de EU-wetgeving, die het internationale karakter van de sector miskennen.
4. Fiscale behandeling zoals voor iedere sector: behandel de sector fiscaal zoals elke sector en in lijn met buitenlandse concurrenten. Dit betekent o.a. afbouw van bankenbelasting en prikkels om de kosten van financieel toezicht te begrenzen.
5. Ruimte om kansen te benutten; zorg dat de sector ruimte krijgt om een langetermijnkoers te bepalen. Informeer de Tweede Kamer periodiek over economische veerkracht van de sector, niet louter over stabiliteit.

Link naar het bericht en actieplan: www.mkb.nl/sites/default/files/brief24-122394.pdf

■ Bron: nieuwsbericht MKB-Nederland, 19 april 2024.

Sterke toename familiebedrijven met een Raad

Het percentage familiebedrijven met een Raad van Commissarissen of Raad van Advies (Raad) is fors toegenomen de afgelopen 10 jaar. Dat blijkt uit onderzoek van Nyenrode Business Universiteit naar goed bestuur van familiebedrijven.

Deze toename geldt voor alle bedrijfsgroottes.

Zestig procent van de familiebedrijven met meer dan 200 werknemers heeft een Raad versus 22 procent in 2013. Onderzoekers constateren een professionalisering bij familiebedrijven en dat zij steeds meer kiezen voor een Raad. Generatiewisselingen, duurzaamheid en concurrentie spelen daarin in een belangrijke rol. Overigens gaat het niet

alleen om een Raad. Ook een eigenaarsstrategie en een familiestatuuut zijn van belang bij goed bestuur.

Rollen Raad

Directeuren van familiebedrijven hechten veel minder waarde aan de toezichthoudende rol van een Raad dan hun collega's van niet-familiebedrijven. Zestig procent van de familiebedrijven vindt het adviseren en klankbord zijn van de directie de belangrijkste taak. Van de niet-familiebedrijven vindt slechts 27 procent dit. Als redenen voor een Raad worden genoemd:

- Objectieve gesprekspartner en scherp houden directie.
- Externe geloofwaardigheid.
- Behartigen belangen van aandeelhouders.
- Bepalen salaris van de directie.

Zie www.nyenrode.nl/docs/default-source/audio/whitepaper-familiebedrijven-goed-bestuur.pdf?sfvrsn=e5c64c13_1

■ Bron: nieuwsbericht Nyenrode Business Universiteit, 19 maart 2024.

Verantwoordingsonderzoek over 2023

Uit de Staat van Rijksverantwoording blijkt dat kabinet-Rutte IV er niet in is geslaagd alle ambitieuze doelen waar te maken. In de praktijk lukte het in 2023 vaak niet om het geld uit te geven. Met name zijn er kritische noten over de uitvoering, waar ook de Belastingdienst wordt genoemd.

De Algemene Rekenkamer merkt in een aantal gevallen op dat beleid vastloopt in de uitvoering. Vaak is de regelgeving complex. Het toeslagensysteem en de inzet om slachtoffers van het toeslagenschandaal te compenseren, illustreren dat op pijnlijke wijze. Er zijn bovendien onvoldoende ambtenaren of andere uitvoerders (te werven) om het werk uit te voeren. In de afgelopen vier jaar is het aantal vacatures

bij de rijksoverheid verdubbeld naar 32.000. Noodgedwongen loopt de inhuur van duurdere tijdelijke krachten op. Voor een aantal overheidsdiensten ligt dat aantal ruim boven de norm (10 %). Het is onduidelijk of verlengingen van tijdelijke contracten voldoen aan wet- en regelgeving.

Belastingdienst

Resultaten blijven achter, waardoor verwachtingen van burgers niet gehaald worden. Zo kampt een grote uitvoeringsdienst als de Belastingdienst, onderdeel van het ministerie van Financiën, met hoge uitstroom, ook vanwege pensioering. Daar moet in de komende vijf jaar bijna de helft van alle werknemers vervangen worden. Het vertrek van belas-

tingambtenaren betekent onder meer verlies aan kennis en expertise. Veel problemen kunnen niet vlot opgelost worden. Personeelskrapte bij de Belastingdienst heeft trage oplossingen voor verouderde ICT tot gevolg, maakt de hersteloperatie toeslagen extra duur, leidt tot inhuur van schijnzelfstandigen, vergroot risico's op misbruik door belastingbetalers en vertraagt betere dienstverlening aan burgers met betalingsproblemen.

Link naar het rapport: www.rekenkamer.nl/publicaties/rapporten/2024/05/15/staat-van-de-rijksverantwoording-2023

■ Bron: nieuwsbericht en rapport Algemene Rekenkamer, 15 mei 2024.

Verbruikersbelasting indelen naar suikergehalte

Nederland heeft al sinds 1993 een verbruikersbelasting van alcoholvrije dranken. Deze belasting heeft tot op heden altijd een budgettair doel gehad. In 2023 heeft het kabinet onderzoek laten doen naar de (on)mogelijkheden om in de verbruikersbelasting onderscheid te maken op basis van het suikergehalte van alcoholvrije dranken, zodat de belasting ook een gezondheidsdoel krijgt. De Tweede Kamer heeft het kabinet via meerdere moties verzocht om hier verder mee aan de slag te gaan.

Belanghebbenden konden van 26 april tot en met 7 juni reageren op de preconsultatie. Deze input wordt meegenomen in het verdere proces. Welke variant er wordt gekozen is uiteindelijk aan de Tweede Kamer.

■ Bron: nieuwsbericht ministerie van Financiën, 26 april 2024.

Gratis gezonde lunch

Het gratis verstrekken van een gezonde en uitgebalanceerde lunch aan werknemers valt voor de loonbelasting onder de gerichte vrijstelling voor arbovoorzieningen, aldus de Hoge Raad. Want zo'n maaltijd bevordert de gezondheid en vitaliteit van de werknemers. En kost daardoor géén afdracht van loonheffing.

Publicatie op rechtspraak.nl
ECLI:NL:HR:2024:745

■ Bron: nieuwsbericht Hoge Raad, 22 mei 2024.

Rectificatie

In Het Register 2024/2 staan enkele storende fouten. Deze zijn gecorrigeerd in de digitale versie, die te downloaden is via rb.nl/over-ons/het-register. In het artikel 'Hybride structuur in de agro anno 2024' van Arne de Beer staat een kleiner i.p.v. een groter dan teken in de tabel. Hiernaast de juiste versie van de tabel.

Verder blijkt de QR-code naar de podcast van VHMf-voorzitter Glazenburg niet goed te werken. Via deze link is deze en ook andere podcasts te vinden: rb.nl/nieuwsoverzicht/kijk-en-luister

Gecombineerd tarief Vpb (tot en met € 200.000) en hoog tarief box 2

	2023		2024	
			Contante waarde	
				2024
			AB > 67.000	AB > 67.000
Vpb	19%	19%	19%	19%
Winst na Vpb	81%	81%	81%	81%
AB heffing	26,90%	33,00%	14,76% (contant)	
Gecombineerd	40,79%	45,73%	30,96%	

Aftrekbaarheid van (bemiddelings)kosten bij een vrijkomende lijfrente

Op 14 december 2023 heeft de Kennisgroep verzekeringsproducten en assurantiebelasting een gewijzigd standpunt¹ uitgebracht over de aftrekbaarheid van (bemiddelings)kosten wanneer een vrijkomende lijfrente² wordt omgezet in een direct ingaande uitkering. Op grond van artikel 3.108 Wet IB 2001 kunnen kosten die worden gemaakt bij een vrijkomende lijfrente – onder voorwaarden – in aftrek worden gebracht. Wat kan er wel en wat kan er niet in aftrek worden gebracht volgens het gewijzigde – en ingetrokken standpunt? Welke mogelijkheden zijn er nog meer?

Drs. R.R.H.A.

Martens RB

Rudie Martens is pensioenstrateg en directeur-eigenaar van Vallura en voorzitter van de RB-commissie Toekomstvoorzieningen.

Sinds 1 januari 2013 zijn de kosten voor de beloning van de assurantieadviseur voor het afsluiten of verlengen van een lijfrente niet meer aftrekbaar.³ Deze kosten waren dat voorheen wel.

Dit om een gelijk speelveld te creëren voor de directe kosten van de adviseur bij lijfrente-producten, ten opzichte van betaling van de assurantieadviseur middels provisie. Want bij provisie zijn de kosten als onderdeel van de premie ook aftrekbaar. Na de invoering van het provisieverbod, was de gelijkstelling tot aftrekbaarheid van de door de assurantieadviseur rechtstreeks in rekening gebracht kosten als beloning voor zijn/haar werkzaamheden niet langer nodig.

De aftrekbaarheid van kosten van lijfrente-producten en oudere oudedagsvoorzieningen kende tot voor kort weinig aandacht. Maar recent lijkt er uit meerdere hoeken bijval te komen voor de mogelijke aftrekbaarheid van dit soort kosten. Niet alleen publiceerde de kennisgroep⁴ op 8 juni 2023 een standpunt over de aftrekbaarheid van bemiddelingskosten bij een vrijkomende lijfrente. Ook publiceerde het Verbond voor Financiële Beroepsorganisaties (VFBO) de bevindingen uit een verkennend onderzoek⁵ over verbeteringen van financieel advies met daarin de oproep om kosten van financieel advies integraal aftrekbaar te maken.

Ingetrokken standpunt kennisgroep

Het standpunt van 8 juni 2023 riep in de praktijk meerdere vragen op. Daarom is het vervangen door een gewijzigd standpunt van 14 december 2023, waarbij het oude

standpunt is ingetrokken. In het standpunt van 8 juni 2023 leek het relevant te zijn dat de lijfrente-aanbieder zelf géén aanbod deed om het vrijgekomen lijfrentekapitaal om te zetten naar een uitkering.

Voor de opbouw van de vraagstelling is het relevant om te vermelden dat als de lijfrente-aanbieder wel zelf een aanbod doet, dat dit is gebaseerd op *execution only*. De lijfrente-aanbieder geeft dus geen advies. Een lijfrente-aanbieder doet vanwege bepalingen in de Wet op het Financieel Toezicht (WTP) een dergelijk aanbod alleen in combinatie met het afnemen van een kennis- en ervaringstoets (KET).

Naar aanleiding van het gepubliceerde standpunt ontstond binnen de financiële advieswereld een groeiende aandacht voor de mogelijke aftrekbaarheid aan kosten.

Gewijzigde standpunt kennisgroep: wat is aftrekbaar?

Met het uitbrengen van het gewijzigde standpunt heeft de kennisgroep een, in de basis, helder standpunt uitgebracht. Ten opzichte van het oude standpunt wordt ingegaan op het ontbreken van relevantie van ‘*execution only*’ door de lijfrente-aanbieder, de gebruikelijkheid aan bemiddelingskosten en de vereiste van bemiddeling aan een deskundige. Hoewel niet expliciet opgesomd, kunnen de volgende eisen voor aftrekbaarheid van kosten worden ontleend aan het standpunt:

1. De aftrekbaarheid van kosten beperkt zich tot kosten die in rekening zijn gebracht door een deskundige die beschikt over een vergunning om te mogen bemidde-

len zoals bedoeld in de WFT.

2. Alléén de bemiddelingskosten kunnen in aftrek worden gebracht.
3. Een bedrag van € 250 wordt in dit kader gezien als gebruikelijke kosten voor bemiddeling.
4. Het is niet relevant of iemand verplicht of vrijwillig de hulp van een deskundige inschakelt, noch of de mogelijkheid van execution only met een KET ontbreekt.
5. Alleen als de kosten worden gemaakt bij het aangaan van een direct ingaande uitkering, waarbij er reeds een bestaande lijfrente-overeenkomst en dus een reeds bestaande bron is, zijn de kosten aftrekbaar.

Gewijzigde standpunt kennisgroep: wat is niet aftrekbaar?

In het standpunt worden ook enkele voorbeelden genoemd van situaties die niet tot aftrek kunnen leiden. Hoewel niet expliciet opgesomd, kan in de volgende situaties geen sprake zijn van aftrekbaarheid van kosten.

1. Advieskosten en productkosten zijn niet aftrekbaar. Dus de kosten van financieel advies van een financieel adviseur én de productadvieskosten van een deskundige die beschikt over een vergunning om te mogen adviseren (en bemiddelen) in de zin van de WFT zijn beide niet aftrekbaar. Ik ga hier later in deze bijdrage op in.
2. Als er een direct ingaande lijfrente (DIL) wordt afgesloten, waarbij er niet reeds een bestaande lijfrentecontract is, zijn de bemiddelingskosten niet aftrekbaar. Bijvoorbeeld bij afstorting van de stakingswinst in een direct ingaande uitkering.
3. De bemiddelingskosten die worden gemaakt bij het verlengen of uitstellen van een vrijkomende lijfrente zijn niet aftrekbaar.

Terug naar de wettekst

Het toestaan van de aftrekbaarheid van kosten houdt verband met de aftrekbaarheid van kosten voor uitkeringen en verstrekkingen⁶. Het moet gaan om kosten

1. van uitkeringen en verstrekkingen⁷ en
2. daarop drukkende kosten en
3. voor zover die kosten zijn gemaakt ter verwerving, inning en behoud van die uitkeringen en verstrekkingen en
4. voor zover die kosten in hun totale omvang niet overtreffen wat gebruikelijk is.

Het meest bekend zijn situaties die betrekking hebben op de verwerving, inning of behoud van alimentatie-uitkeringen door een ex-partner. Minder bekend is de mogelijkheid om gemaakte kosten bij echtscheiding in de verrekening van pensioenrechten en lijfrente in aftrek te brengen.⁸ Ik ga hier niet verder op in.

Met het standpunt in de hand kunnen de aanvullende conclusies worden getrokken:

1. Van aftrekbaarheid van kosten voor een vrijkomend pensioenkapitaal (zoals bedoeld in de Wet LB 1964) en een vrijkomend kapitaal uit een loonstamrecht kan geen sprake zijn, omdat deze buiten de definitie-

Kosten van algemeen financieel advies, noch productadvies zijn aftrekbaar

ring van artikel 3.100 Wet IB 2001 vallen.

2. Ook andere kosten kunnen aftrekbaar zijn als deze verband houden met de verweving, behoud of inning van de uitkering uit een reeds bestaande bron. Te denken valt aan de kosten die een lijfrente-gerechtigde moet maken om aan te tonen dat hij/zij nog in leven is (attestatie de vita).
3. Als bemiddelingskosten van de deskundige het bedrag van € 250 overschrijden zijn deze naar het standpunt van de kennisgroep voor het meerdere niet aftrekbaar.
4. Als de gerechtigde minder dan € 250 kosten heeft gemaakt, of deze kosten worden vergoed door een ander, dan zijn deze kosten niet aftrekbaar, of althans niet voor meer dan er aan drukkende kosten gemaakt zijn.

Kosten van algemeen financieel advies, noch productadvies zijn aftrekbaar

Zijn er meer mogelijkheden?

Hoewel het standpunt op zichzelf duidelijk is in haar antwoord op de vraagstelling, is op sommige onderdelen de onderbouwing niet altijd overtuigend noch toegespitst op alle praktische situaties.

Zonder daarin volledig te zijn, wil ik hierin de volgende voorbeelden benoemen.

Aftrekbaarheid van advieskosten

De kennisgroep concludeert dat advieskosten, die worden gemaakt in verband met een (af te sluiten) lijfrente, niet aftrekbaar zijn op grond van 3.108 Wet IB 2001:

'Bemiddelingskosten die worden gemaakt om een direct ingaande lijfrente af te sluiten, terwijl geen sprake is van (de uitvoering van) een al bestaand lijfrentecontract, zijn niet aftrekbaar. Dit zijn immers bronkosten. Deze kosten worden dus niet gemaakt voor het verwerven van periodieke (lijfrente-)uitkeringen uit een al bestaande bron. Daarom zijn deze kosten niet aftrekbaar op grond van artikel 3.108 Wet IB 2001. Datzelfde geldt voor advieskosten die worden gemaakt in verband met een (af te sluiten) lijfrente.'

In de laatste zin van het citaat staat het standpunt omtrent de niet-aftrekbaarheid van advieskosten duidelijk vermeld. De onderbouwing hiervan is mij echter niet duidelijk. Dat bronkosten niet aftrekbaar zijn, daar kan ik me wel in vinden. Maar wat nu precies onder bronkosten geschaard moet worden, is allerminst duidelijk. De slotzin uit het citaat is geplaatst in een alinea waarin de vereiste van een reeds bestaande bron het hoofdonderwerp is. Dat lijkt erop te duiden dat ook advieskosten zonder een reeds bestaande bron niet aftrekbaar zijn. Of wordt hier bedoeld dat advieskosten

Ook de belastingadviseur kan betrokken zijn bij de advisering van een vrijgekomen lijfrente

per definitie bronkosten zijn? Dit laatste lijkt mij onwaarschijnlijk. De wettekst noch, althans zover mij bekend, de parlementaire stukken en rechtspraak maken duidelijk dat advieskosten altijd bronkosten zouden zijn. Waarom de kenniscgroep zich beperkt tot bemiddelingskosten is niet verder toegelicht. Het is wel logisch verklaarbaar indachtig de oorspronkelijke vraagstelling in het ingetrokken standpunt. Omdat de oorspronkelijke vraagstelling uitging van de situatie van 'execution only' en daarmee een KET, is er per definitie geen sprake van advieskosten. Bij 'execution only' wordt namelijk alleen bemiddeld, geen concreet product geadviseerd. Er zijn dus geen advieskosten in de zin van de WFT.

Ik maak hier onderscheid tussen twee vormen van advies. Ook een belastingadviseur kan betrokken zijn bij

de advisering van een vrijkomende lijfrente. Een belastingadviseur mag namelijk in algemene zin verschillen uitleggen tussen bijvoorbeeld een bancaire lijfrente en een verzekerde lijfrente, alsook ingaan op de fiscale consequenties van een uitkering. Dat mag ook als die belastingadviseur niet beschikt over een vergunning om te mogen adviseren en bemiddelen in financiële producten in de zin van de WFT. Ik noem dit soort advisering 'algemeen financieel advies'. Als advisering verband houdt met de aanbeveling van een specifiek financieel product, moet de adviseur wel beschikken over een vergunning om te mogen adviseren en bemiddelen in financiële producten in de zin van de WFT. Ik noem dit soort advisering 'productadvies'.

Welnu, van algemeen financieel advies kan ik me voorstellen dat de daarmee gepaard gaande kosten niet direct verband houden met het verwerven van een uitkering en begrijp ik het standpunt dat deze kosten niet aftrekbaar zijn. Met betrekking tot productadvies ben ik van mening dat deze kosten wel direct verband houden met de verwerving van de periodieke uitkering. Je zult toch eerst moeten weten bij welk product je de uitkering wil onderbrengen, alvorens tot bemiddeling over te gaan. Een lijfrente wordt als complex product gezien. Dus dat

de hulp van een deskundige op dit onderdeel noodzakelijk is, lijkt me evident. Ik lees ook bijval voor mijn visie, namelijk dat productadvieskosten ook aftrekbaar zijn in de 2e nota van wijziging bij het Belastingplan 2013. Daarin wordt de afschaffing van aftrekbaarheid van de kosten van de assurantietussenpersoon voor diens beloning op het ‘afsluiten dan wel verlengen van een lijfrente’ toegelicht. Een assurantietussenpersoon verzorgt advies én de bemiddeling waarbij de beloning ziet op beide handelingen. Hoe het ook zij, het standpunt van de kennisgroep en daarmee de Belastingdienst is duidelijk. Kosten van algemeen financieel advies, noch productadvies zijn aftrekbaar.

Aftrekbaarheid bij de uitgestelde lijfrente

In het standpunt van de kennisgroep wordt geconcludeerd dat de (bemiddelings)kosten voor een uitgestelde lijfrente niet aftrekbaar zijn, omdat er geen verwerving van een uitkering plaatsvindt. Ik citeer:
‘Let op: Bemiddelingskosten die worden gemaakt om een uitgestelde lijfrente af te sluiten, zijn geen kosten gemaakt ter verwerving van periodieke uitkeringen. Daarom zijn deze kosten niet aftrekbaar op grond van artikel 3.108 Wet IB 2001.’

Deze ‘let op’ is een aanvulling op de vraagstelling in het standpunt. Vanuit de wettekst is wel te begrijpen dat er sprake moet zijn van een uitkering. Artikel 3.108 Wet 2001 vereist een uitkering en artikel 3.100 Wet IB 2001 voegt daar per saldo aan toe dat er sprake moet zijn van een termijn van een uitkering. Maar waarom dit geen uitgestelde uitkering mag zijn, is mij toch een raadsel. Bij een uitgestelde uitkering kan nog onderscheid worden gemaakt tussen het bedingen van een vastgestelde uitkering die op een later moment ingaat (hierna ‘uitgestelde lijfrente’) enerzijds en het uitstellen van de vaststelling van de concrete uitkering naar een later moment (hierna ‘gerichte lijfrente’). Het verschil is dat als sprake is van een uitgestelde lijfrente er toch wel degelijk een uitkering is verworven, terwijl dit bij een gerichte lijfrente niet het geval is. Voor een gerichte lijfrente is de niet-aftrekbaarheid van kosten voor verwerving van een uitkering wel begrijpelijk. Er blijft echter een recht op een toekomstige uitkering uit een lijfrente bestaan. Dit recht wordt behouden. Ook het behoud van een uitkering kan vallen onder de kostenaf trek van artikel 3.108 Wet IB 2001. Ik lees bijval voor het standpunt van de kennisgroep in de 2^e nota van wijziging van het Belastingplan 2013 bij het schrappen van de uitvoering. Hier staat immers ook expliciet vermeld dat aftrekbaarheid van kosten voor het verlengen van een lijfrente eindigt. Het is niet de bedoeling van de wetgever dat deze kosten van verlenging aftrekbaar zijn.

Aftrekbaarheid van productkosten

In het standpunt van de kennisgroep maakt de slotzin expliciet duidelijk dat productkosten niet aftrekbaar zijn. Achter de ‘let op’ aanvulling is namelijk nog één zin toegevoegd:
‘Datzelfde geldt voor de productkosten die de aanbieder verwerkt bij het vaststellen van de lijfrente-uitkeringen.’
 Dit roept bij mij toch wel enkele vragen op. Juist de productkosten zijn kosten die verband houden met de verwerving van het product en daarmee de uitkering. Met name als een gerechtigde zelf, middels ‘execution only’, een product afsluit, dan willen de lijfrente-uitvoerders wel vaker product-, afsluit- of distributie kosten aanvullend in rekening brengen. Die kosten houden direct verband met de verwerving van de uitkering en daarmee lijkt het in aftrek brengen van die kosten ook verdedigbaar. De kosten die uit het kapitaal worden onttrokken, drukken niet direct op de gerechtigde en lijken mij uitgesloten voor aftrek. Hoe het ook zij, het standpunt van de kennisgroep en daarmee de Belastingdienst is op het punt van productkosten duidelijk.

Afstorten uit de winstsfeer

Bij het aangaan van een lijfrente binnen een onderneming, na bijvoorbeeld een bedrijfsovername of inbreng in een besloten vennootschap, zullen kosten doorgaans door de onderneming worden gedragen en om die reden niet aftrekbaar zijn. Ook zullen het bronkosten betreffen, die niet kunnen leiden tot aftrek. Dit zou anders kunnen zijn indien een bestaande aanspraak in de

De vaststelling á € 250 schept enerzijds duidelijkheid, maar anderzijds is het verder niet onderbouwd.

winstsfeer wordt afgestort bij een professionele verzekeraar of bank. Het standpunt van de kennisgroep beschrijft dat er een contract met een lijfrente-uitvoerder moet zijn. Voor dit soort lijfrenten kan de onderneming als uitvoerder kwalificeren en daarmee kan bij afstorting in een direct ingaande lijfrente ook aftrek van bemiddelingskosten geclaimd worden, als deze kosten in privé door de belastingplichtige worden gedragen. Het standpunt van de kennisgroep laat zich hier echter niet expliciet over uit.

Grens en onderbouwing van € 250 kosten

Volgens de kennisgroep kan een bedrag van € 250 voor bemiddelingskosten als gebruikelijk worden gezien. In samenhang met artikel 3.108 Wet IB 2001 kan worden geconcludeerd dat eventueel hogere kosten niet aftrekbaar zijn. Deze zijn dan immers niet meer gebruikelijk. De hoogte van de vaststelling á € 250 schept enerzijds duidelijkheid, maar anderzijds is het verder niet onderbouwd, hoewel ik informeel heb begrepen dat het onderzocht is. Het lijkt mij aan de belastingplichtige om aannemelijk te mogen maken dat een hoger bedrag ook als gebruikelijk kan worden aangemerkt, bijvoorbeeld blijkens de factuur van de deskundige. In de praktijk zullen veel deskundigen een samengestelde prijs rekenen voor de advisering inclusief bemiddeling. Met het standpunt van de kennisgroep in de hand zal dan niet de hele nota aftrekbaar kunnen zijn, immers de advieskosten zijn niet aftrekbaar. De duiding van € 250 geeft wel enige houvast dat dit deel van de totale nota als aftrekbaar mag worden gezien.

Wet Toekomst Pensioenen

In het kader van de Wet Toekomst Pensioenen (WTP) is er verruiming van de jaar- en reserveringsruimte.⁹ Bij deze overgang van het hele pensioenstelsel naar premiesystemen wordt eenvoudigweg gesteld dat pensioenen tot het uitkeringsmoment beleggingswaardes zijn. Het pensioen wordt ook individueel.

Sinds de verruiming van de jaar- en reserveringsruimte valt er een grotere vraag naar lijfrenteproducten te constateren. Lijfrentes zijn individuele, complexe producten. Vooral voor ondernemers is de lijfrente bij uitstrek een middel om invulling te geven aan het sparen voor de ouderdag. Bij de totstandkoming van de WTP is een motie¹⁰ aangenomen om te onderzoeken hoe de mogelijkheden van pensioenopbouw door zelfstandigen verbeterd kan worden. De verruiming van de aftrekbaarheid van kosten voor advies en bemiddeling rondom pensioenopbouw kan een belangrijke verbetering zijn en daarmee stimulans voor een ondernemer

(en particulier) om daadwerkelijk tot actie over te gaan rondom (extra) pensioenopbouw middels lijfrenteproducten.

Ik verwacht dat door de veranderingen en de wijziging van pensioenstelsel naar het premiesysteem de behoefte aan begeleiding bij de invulling van de beleggingen – maar vooral in het maken van de keuzes bij het moment van uitkering – een enorme vlucht gaat krijgen. En als dat niet zo is, vrees ik dat veel mensen een (onbewust) foute keuze maken. Om de drempel voor het inschakelen van een deskundige te verlagen, is het goed om de advies- en bemiddelingskosten aftrekbaar te maken. Ik sluit me wat dat betreft graag aan bij de oproep van het VFBO.

Conclusie

Al met al ben ik blij met het verbeterde standpunt van de kennisgroep. Dit schept vertrouwen over de aftrekbaarheid van kosten rondom een ingaande lijfrente. Dat is goed nieuws. Verder geeft het standpunt veel duidelijkheid over de reikwijdte en richting aan het bedrag dat als gebruikelijk mag worden gezien en daarmee aftrekbaar is.

Op enkele puntjes zou een ruimere toepassing binnen artikel 3.108 Wet IB 2001 denkbaar kunnen zijn, zoals bij de aftrekbaarheid van productadvieskosten en drukkende productkosten. Ik ben benieuwd hoe de praktijk zich hierin gaat ontwikkelen. Maar laten we met z'n allen vooral blij zijn met de mogelijkheid die geboden is om ons behoeden voor te veel hebzucht. Met de toenemende individualisering en in de toekomst weer vaker voorkomende expirerende kapitalen ben ik voorstander van verdere verruiming van aftrekbaarheid van (advies)kosten dan nu. Daarvoor is echter de wetgever eerst aan zet.

Noten

- 1 Standpunt Kennisgroep verzekeringsproducten en assurantiebelasting KG:070:2023:21 Bemiddelingskosten bij een direct ingaande lijfrente.
- 2 Met de lijfrente wordt in dit artikel zowel de verzekerde lijfrente (art. 3.125 Wet IB 2001) als de bancaire lijfrente (art. 3.126a Wet IB 2001) bedoeld.
- 3 Belastingplan 2013, nr 33 402, tweede nota van wijziging.
- 4 Met de Kennisgroep wordt in dit artikel bedoeld: de Kennisgroep verzekeringsproducten en assurantiebelasting van de Belastingdienst.
- 5 Zie <https://vfbo.nl/word-wakker-maak-financieel-advies-toegankelijker-en-betalbaarder/>
- 6 Artikel 3.108 Wet IB 2001.
- 7 Het begrip uitkeringen en verstrekingen is uitgewerkt in artikel 3.100 Wet IB 2001.
- 8 Zie artikel 3.102 Wet IB 2001 in samenhang met artikel 3.108 Wet IB 2001.
- 9 Artikel 3.127 Wet IB 2001.
- 10 Motie van de leden Stoffer en Smals d.d. 15 december 2022, Nr. 162.

Renteperikelen bij overlijden en het Waarderingsbesluit

Met een renteclausule in een testament kan een fiscaal voordeel worden behaald, maar er kunnen ook nadelige effecten zijn. Wanneer in een testament geen afspraken over rente zijn opgenomen, en de wettelijke verdeling van toepassing is, dan wordt alleen rente bijgeschreven indien deze hoger is dan 6 procent. Door de verhoging van de wettelijke rente naar 7 procent, is dit nu aan de orde. Welke regels gelden nu voor renteafspraken? Welke keuzes zijn er?

Mr. R.D. Leeuw
RB CFP

Dick Leeuw is belastingadviseur bij Alfa accountants en adviseurs en lid van de RB-commissie Estate-planning. Daarnaast is hij docent belastingrecht op Hogeschool Windesheim.

In 2022 is het Waarderingsbesluit schenk- en erfbelasting¹ geactualiseerd. Mr. R.J. Bruggink, voorzitter van de RB-commissie Estateplanning, heeft dit gewijzigd beleid in Het Register 2022/5 toegelicht. Als vervolg hierop gaat dit artikel in op een aantal aandachtspunten voor de praktijk die in de literatuur zijn gesignaleerd na de verschijning van het besluit nr. 2022-0000013460. Daarnaast wordt ook ingegaan op de gevolgen van de per 1 januari 2024 gestegen wettelijke rente voor de aangifte erfbelasting.

Wettelijke erfrecht

Het wettelijke erfrecht is sinds 1 januari 2003 aangepast, waarbij de wettelijke verdeling (WV) in Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek is opgenomen. De WV is van toepassing wanneer iemand overlijdt zonder testament en een echtgenoot met een of meer kinderen als erfgenamen achterlaat. De WV kan ook in een testament worden opgenomen bij gehuwden en geregistreerd partners. De WV heeft tot gevolg dat de echtgenoot van rechtswege het gehele vermogen verkrijgt, terwijl de kinderen wegens onderbedeling een geldvordering op de langstlevende ouder verkrijgen ter grootte van hun erfdeel. Deze vordering is meestal pas opeisbaar na het overlijden van de langstlevende ouder.

Op de vorderingen van de kinderen wordt jaarlijks enkelvoudig rente bijgeschreven. Dit is de wettelijke rente verminderd met 6% (art. 4:13, lid 4 BW). Zolang de wettelijke rente minder dan 6% bedraagt, is deze rente dus nihil. De langstlevende mag samen met de erfgenamen een andere rente afspreken. De renteafspraak wordt op grond van art. 1 lid 3 letter b SW gevolgd, mits dit binnen de aangiftetermijn gebeurt.

Stijging van de wettelijke rente²

Na de invoering van het nieuwe erfrecht daalde de wettelijke rente al snel onder de 6%. Echter, vanaf 1 januari 2024 bedraagt de wettelijke rente 7%. Dit heeft als gevolg dat de vorderingen van eerder opgevallende nalatenschappen verhoogd worden met 1%. De stijging van de wettelijke rente heeft geen effect op de betaalde erfbelasting van het eerste overlijden als wordt aangesloten bij de rente volgens art. 4:13, lid 4 BW. Op grond van art. 21 lid 15 SW worden vorderingen die uit de wettelijke verdeling voortvloeien – wanneer wordt aangesloten bij de rente van art. 4:13, lid 4 BW – voor de heffing van de erfbelasting gewaardeerd als renteloze vorderingen. Deze renteloosheid betekent dat de langstlevende ouder wordt geacht het fictieve vruchtgebruik van die vorderingen te hebben uitgaande van een rente van 0%, ongeacht de hoogte van de wettelijke rente.

Testamentaire wettelijke verdeling

Het is ook mogelijk om de wettelijke verdeling (WV) op te nemen in een testament. Hiervoor kunnen verschillende redenen zijn. Zo kan er de wens zijn om de erfdelen aan te passen of andere testamentaire voorzieningen op te nemen, zoals een uitsluitingsclausule, tweetrapsmaking, legaten voor kleinkinderen of een bewindregeling. Voor de rentevaststelling van de vordering kan worden aangesloten bij de wettelijke regeling. Het is ook mogelijk om een vaste rente op te nemen. Daarnaast worden in de praktijk ook regelingen opgenomen waarbij de langstlevende zelfstandig (eenzijdig) of samen met erfgenamen de rente kan vaststellen. Soms komt ook een handmatige ventielclausule voor.

Naast dit fiscale argument voor een goede vastlegging, is het ook vanuit civielrechtelijk oogpunt wenselijk

Renteovereenkomst en testamentaire WV

Net als bij een niet-testamentaire WV is het mogelijk om na het overlijden een andere rente overeen te komen, ongeacht wat in het testament staat opgenomen. Dit mag op grond van de contractvrijheid van partijen. Een dergelijke afspraak heeft echter civiele en fiscale consequenties.

Op grond van art. 1, lid 3, onderdeel a SW worden renteovereenkomsten gevolgd als de rente binnen de aangiftetermijn en het eventueel verleende uitstel is vastgesteld. Een andere voorwaarde is dat de mogelijkheid tot vaststelling plaatsvindt op grond van een uiterste wilsbeschikking (renteclausule met tenzij-bepaling). Het beïnvloeden van de waarde van de vordering door de hoogte van de rente wordt de wettelijke ventieltechniek genoemd. Er was onduidelijkheid of het noodzakelijk is of een vaste rente ook kon worden aangepast zonder heffing van schenkbelasting. In onderdeel 2.1 van het besluit wordt gesteld dat de renteaftpraak wordt gevolgd, ook al is er geen afwijkingsmogelijkheid (geen tenzij-bepaling) in het testament opgenomen.

Renteovereenkomst en schenking ter zake des doods

Een wijziging van de rente binnen de aangiftetermijn

leidt fiscaal niet tot een schenking, maar wordt fiscaal gezien als erfrechtelijke verkrijging. Civielrechtelijk is de mening in de literatuur echter dat er wel sprake is van een schenking.³

Over het algemeen is het de bedoeling dat de schuld, inclusief de bijgeschreven rente, pas bij het overlijden van de langstlevende wordt uitbetaald. Wanneer de langstlevende de rente verhoogt, is er sprake van een schenking ter zake des doods. Een dergelijke niet-notarieel vastgelegde schenking vervalt echter bij het overlijden. De consequentie hiervan is dat de overeengekomen rente de nalatenschap niet verlaagt. De Belastingdienst is van mening dat het recht om een rente overeen te komen, voortvloeit uit het erfrecht en dat er geen sprake is van een schenking ter zake des doods.

Vastleggen vordering en schulden⁴

De civielrechtelijke vordering wijkt vaak af van de fiscale verkrijging op basis van de aangifte erfbelasting. Dit verschil wordt onder andere veroorzaakt door het verschil tussen de civielrechtelijke aftrek van kosten (o.a. de erfbelasting) en verschil in waardering. Bij een hogere WEV-waarde dan de woz-waarde, zal de civielrechtelijke vordering hoger zijn dan in het geval waarin de vordering zou worden vastgesteld op basis van de woz-waarde.

Ook in een kennisgroepstandpunt wordt op dit onderwerp ingegaan.⁵ De civielrechtelijke schuld vormt de basis voor de bepaling van de rentebijbeschrijving. Ook komt de civielrechtelijke schuld inclusief de bijgeschreven rente (tenzij er een fictie van toepassing is of sprake is van een schenking ter zake des doods) bij het overlijden van de langstlevende in mindering op het vermogen.

In de praktijk wordt echter regelmatig uitgegaan van de aangifte erfbelasting (of aangifte voor het recht van successie) voor de bepaling van de schuld en bij te schrijven rente. Dit is onjuist en wellicht nadelig voor de cliënt. Hierdoor wordt mogelijk over een te hoog bedrag erfbelasting geheven. Naast dit fiscale argument voor een goede vastlegging, is het ook vanuit civielrechtelijk oogpunt wenselijk om duidelijkheid te scheppen over de omvang van de vordering en dit dus goed (notarieel) vast te leggen.

Handmatige ventielclausule

In veel moderne (keuze)testamenten kom je een zogenoemde handmatige ventielclausule tegen. De clausule is ontstaan vanwege de onduidelijkheid over het toepassingsbereik van de bepalingen vóór 1 januari 2010 met betrekking tot onderlinge renteaftspraken. Door de handmatige ventielclausule worden de vorderingen belast met vruchtgebruik. De vorderingen worden geacht renteloos te zijn. Als de langstlevende (gedeeltelijk) afstand doet van het legaat, vindt er geen oprenting plaats tegen 6% samengesteld voor het deel dat het legaat niet heeft aanvaard.

Na het arrest van de Hoge Raad op 25 juni 2010 (BNB 2010/274) is er meer duidelijkheid ontstaan over deze

Voorbeeld

Piet is in algehele gemeenschap van goederen gehuwd met Ellen. Hun gemeenschappelijke vermogen bedraagt € 1.200.000. Ze hebben samen twee kinderen. Ellen is 65 jaar oud als Piet in 2022 overlijdt. Ze hebben geen testament en er wordt geen andere rente overeengekomen. De nalatenschap van Piet bedraagt € 600.000. Ellen en de kinderen erven ieder een derde deel ofwel € 200.000. De vorderingen van de kinderen zijn renteloos. Het fictieve vruchtgebruik voor Ellen bedraagt € 96.000 (8 x 6% x € 200.000). De fiscale verkrijging per kind bedraagt € 104.000

(€ 200.000 – € 96.000). Ellen wordt belast voor haar erfdeel van € 200.000 plus het fictief vruchtgebruik van € 192.000. (Zie voor een uitgebreider voorbeeld Het Register 2022/5.)

De renteloosheidsfictie is alleen van toepassing bij de bepaling van de erfbelasting bij het eerste overlijden. Bij het tweede overlijden kan bij de vaststelling van de nalatenschap van de langstlevende echter rekening worden gehouden met de eventuele oprenting van de vordering van de kinderen op grond van art. 1 lid 3 SW.

bepaling. Het is dan ook de vraag of het, gezien art. 1 lid 3 SW en het besluit, nog noodzakelijk is om deze bepaling op te nemen.⁶

De handmatige ventielclausule is vormgegeven als een legaat. Er is geen sprake van een renteovereenkomst. Omdat er geen sprake is van een renteovereenkomst, is art. 1 lid 3 SW in beginsel niet van toepassing. De clausule heeft onder andere als voordeel dat het verwerpen van het legaat geen schenking ter zake des doods is, zoals wel het geval is bij het overeenkomen van een hogere rente.⁷ Voor het (gedeeltelijk) verwerpen van het legaat is strikt genomen de aangiftetermijn zoals bij een renteovereenkomst niet van toepassing. Dit komt door de toepassing van art. 45 lid 3 en 53 SW.

Geen termijn bij de handmatige ventielclausule?

De erfbelasting is, net als de schenkbelasting, een tijdstipbelasting. Dit betekent dat er belasting wordt geheven op het moment van verkrijgen. In beginsel wordt er geen rekening gehouden met eventuele gebeurtenissen in de toekomst. Art. 45, lid 3, en art. 53 SW maken in specifieke situaties een inbreuk op dit principe.⁸ Bij toepassing van art. 45 lid 3 SW begint een nieuwe aangiftetermijn. Op grond van art. 53 SW wordt een vermindering van de erfbelasting verleend.

In de literatuur wordt er ook op het risico gewezen dat een rechter de handmatige ventielclausule kan zien als een samenstel van rechtshandelingen met als enig doel om de rente aan te passen.⁹ Het gevolg daarvan is dat als art. 1 lid 3 SW van toepassing is op de handmatige ventielclausule, er dan ook binnen de aangiftetermijn een beslissing over het legaat moet worden genomen. Gubbels geeft aan dat de bepaling weliswaar geen renteovereenkomst is, maar daar wel materieel mee overeenkomt.¹⁰ In haar ogen is er echter weinig ruimte om de bepaling onder de werking van art. 1 lid 3 SW te brengen.

Ongedaan maken WV

Bij de wettelijke verdeling (WV) gaat de gehele nalatenschap naar de langstlevende. Als dit ongewenst is, moet de wettelijke verdeling ongedaan worden gemaakt. Voor de ongedaanmaking geldt een korte termijn van drie maanden (art. 4:18 BW). Wordt dit tijdig ongedaan gemaakt, dan is er sprake van een onverdeelde nalatenschap die tussen de erfgenamen kan worden verdeeld. In art. 1, lid 8 SW staat dat de ongedaanmaking geen schenking is. De verdeling van eventueel vastgoed kan zonder overdrachtsbelasting plaatsvinden op grond van art. 3 WBR. In beginsel heeft de verdeling van de nalatenschap op grond van het arrest van de Hoge Raad van 2 januari 1903 (PW 9536) geen invloed op de verschuldigde erfbelasting.¹³

Door de ongedaanmaking van de wettelijke verdeling zijn de erfgenamen gerechtigd tot een aandeel in de nalatenschap. Bij de verdeling van de nalatenschap kunnen vorderingen en schulden ontstaan. Deze schuld ontstaat pas na het overlijden. Op de schuld is art. 1 lid 3 SW

Bij de verdeling van de nalatenschap kunnen vorderingen en schulden ontstaan. Deze schuld ontstaat pas na het overlijden.

niet van toepassing. Immers er is geen sprake meer van een wettelijke verdeling en er is geen testament waarop de renteafspraken worden gebaseerd (dus gebruikmaking van de handmatige ventieltechniek is ook niet mogelijk).¹⁴

Wordt een rente overeengekomen, dan dient deze zake-lijk te zijn ter voorkoming van schenkbelasting. De schulden die ontstaan door de verdeling zijn in beginsel bij het tweede overlijden aftrekbaar, vanwege de uitzondering van art. 10 lid 5 SW. Uit de parlementaire geschiedenis blijkt dat het zakelijke deel van de eventueel overeengekomen en bijgeschreven rente ook niet onder art. 10 SW valt.¹⁵

Quasi-wettelijke verdeling (QWV)

In testamenten staan ook vaak een zogenoemde QWV. Een van de redenen hiervoor is de hierboven beschreven inflexibiliteit van de wettelijke verdeling. Weliswaar kan deze binnen drie maanden ongedaan worden gemaakt, maar deze termijn kan te kort zijn. Bij een QWV wordt als uitgangspunt genomen een onverdeelde-heid, waarbij de langstlevende bevoegd of verplicht is een verdeling tot stand te brengen.¹⁶ De uitgangssituatie na het overlijden is feitelijk hetzelfde als hierboven beschreven bij de ongedaanmaking. Bij de QWV zijn er aanvullende testamentaire rechten aan de langstlevende toegekend om de verdeling tot stand te brengen. Een andere reden voor de keuze voor de QWV is de beperking van de toepasbaarheid van de WV tot gehuwden en geregistreerd partners. Samenwoners zullen dan ook voor een andere testamentaire oplossing moeten kiezen. Over de gevolgen van renteafspraken bij de eerste afwikkeling van een nalatenschap op basis van de QWV bestaat de nodige onduidelijkheid.

'Civielrechtelijke toets' en de QWV

In de parlementaire geschiedenis (en nadien verschenen literatuur) is in het kader van de herziening van de SW per 1 januari 2010 de QWV uitgebreid behandeld. Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel geeft de staatssecretaris het volgende aan: 'Indien het testament, en dus ook die waarin een zogenoemde quasi-wettelijke verdeling is opgenomen, de civielrechtelijke toets kan doorstaan, zijn de vorderingen ontstaan krachtens erfrecht. Hierop is dan uiteraard art. 1, derde lid, van de Successiewet 1956 van toepassing.'¹⁷

In onderdeel 4 van het Besluit staat dat een (tijdige) renteafspraak slechts wordt gevolgd als alle goederen van de nalatenschap worden toegedeeld aan de langstlevende

Deze discussie en onzekerheid over de QWV is uitermate vervelend voor de praktijk.

echtgenoot en bovendien in het testament de mogelijkheid is opgenomen dat de erfgenamen tijdig onderling de rente bepalen of een afwijkende rente overeenkomen. In de situatie van samenwoners is de goedkeuring niet van toepassing en zal een renteafspraak niet worden gevolgd. Het lijkt erop dat de staatssecretaris de civielrechtelijke toets beperkt uitlegt.

Uit een al veel eerder, in Notamail 2013/313 gepubliceerd, antwoord van de inspecteur Belastingdienst kantoor Rotterdam blijkt dat een renteovereenkomst bij een wettelijke verdeling wordt gevolgd.¹⁸ Dit antwoord volgt op een eerder ontkennend antwoord van de Belastingdienst.¹⁹ Uit de vraagstelling blijkt niet of in dit geval ook was verdeeld conform de WV.²⁰

Mij is niet bekend of de Belastingdienst op dit moment daadwerkelijk het standpunt inneemt dat in de situatie dat bij een QWV niet alle schulden en vordering aan de langstlevende zijn toegedeeld, deze verdeling voor de erfbelasting niet wordt gevolgd. Gezien het standpunt in het Besluit en het vermoedelijk grote aantal QWV's in de praktijk, zou dat wel te verwachten zijn.

Handmatige ventieltechniek

De flexibiliteit van de QWV met alleen een renteclausule wordt ernstig beperkt omdat alle goederen moeten worden toegedeeld aan de langstlevende echtgenoot. In de literatuur heeft Blokland aangegeven dat de eerder beschreven handmatige ventieltechniek uitkomst zou kunnen bieden indien de nalatenschap niet conform de goedkeuring van besluit wordt verdeeld.²¹ Van Vijfeijken geeft aan dat de ventieltechniek niet de oplossing is.²²

Ook Gubbels geeft aan dat voor de toepassing van de Successiewet met een andere verdeling dan in het besluit geen rekening wordt gehouden bij het eerste overlijden.²³ Ongeacht de wijze waarop een rente is vastgesteld, zal deze bij een van het besluit afwijkende situatie niet worden gevolgd voor de heffing van erfbelasting. Ook Boelens vraagt zich af of de handmatige ventieltechniek wel het gewenste effect heeft.²⁴ Tot slot betitelt Schols de strekking van het besluit als 'onnodig' fiscaal klieren en wijst evenals Blokland op de andere handmatige ventieltechniek als mogelijk oplossing.²⁵ Deze discussie en onzekerheid over de QWV is uitermate vervelend voor de praktijk. Om zekerheid en flexibiliteit te verkrijgen, is het wenselijk om naast de QWV ook keuzelegaten tegen inbreng op te nemen in het testament. In gevallen waarin een nalatenschap moet worden afgewikkeld, is het afhankelijk van de situatie raadzaam gebruik te maken van een keuzelegaat tegen inbreng of een andere optie in het testament.

Keuzelegaat tegen inbreng

In de praktijk zal een QWV regelmatig worden aangevuld met een keuzelegaat tegen inbreng. Op grond van deze regeling heeft de langstlevende ouder het recht om de gewenste goederen uit de nalatenschap te 'kopen'. De vorderingen en schulden die hierdoor ontstaan, ontstaan krachtens erfrecht. Door deze kwalificatie zal een rentafpraak op basis van een flexibele renteclausule binnen de aangiftetermijn fiscaal worden gevolgd. Bij een overschrijding van de aangiftetermijn kan in beginsel de eerder beschreven handmatige ventieltechniek worden toegepast.²⁶ Uiteraard moet deze mogelijkheid dan wel in het testament zijn opgenomen.

Facultatieve WV

Als een ander alternatief voor de QWV wordt ook de testamentaire facultatieve WV genoemd.²⁷ In deze variant wordt de WV in stand gehouden. In plaats van keuzelegaten tegen inbreng en vruchtgebruiklegaten voor de

Redactie handmatige ventielclausule¹¹

'Onder de voorwaarde blijkt dat bij het binnen de aangiftetermijn sluiten van een renteovereenkomst op deze overeenkomst art. 1 lid 3 Successiewet 1956, of een regeling van gelijke aard (rentevaststelling is (fictieve) erfrechtelijke verkrijging), niet van toepassing is, is over de vorderingen jaarlijks een samengestelde rente verschuldigd van zes procent'.

En onder dezelfde voorwaarde legatee ik dan aan mijn echtgenote het civielrechtelijke vruchtgebruik van een zodanig gedeelte van de vorderingen van mijn kinderen, dat het vruchtgebruik succes-

sierechtelijk een zodanige waarde heeft dat het marginaal tarief over de totaal belaste verkrijging van mijn echtgenote gelijk is aan het marginaal tarief over de belaste verkrijging per kind, met dien verstande dat de waarde van de verkrijging van mijn echtgenote geminimaliseerd wordt onder handhaving van de gelijkheid van de marginale tarieven. Bij het vaststellen van dat gedeelte van de vorderingen van de kinderen waarop dit civielrechtelijke vruchtgebruik rust, dient rekening te worden gehouden met vrijstellingen, imputatie van pensioen-

rechten en met overige (fictieve) verkrijgingen.

Over het gedeelte van de vorderingen, waarvan mijn echtgenote dit civielrechtelijke vruchtgebruik heeft, zal, zo bepaal ik, gelet op dit vruchtgebruik in economische zin per saldo geen oprenting plaatsvinden, hetgeen ook de functie is van dit vruchtgebruiklegaat.

De legataris is bevoegd dit vruchtgebruiklegaat niet of slechts op een gedeelte van de vordering te aanvaarden. Het vruchtgebruik vervalt indien de vorderingen van mijn kinderen opeisbaar zijn.'

langstlevende, worden er legaten ten behoeve van de kinderen toegevoegd aan het testament. Door de juiste vormgeving van het testament wordt de positie van de langstlevende beschermd. Voordeel van dit testament is onder andere dat als er niet afgeweken wordt van de wettelijke verdeling er geen notariële verdeling nodig is. Wordt er wel een andere verdeling – na de aangiftetermijn – overeengekomen, dan zal voor de heffing van de erfbelasting met deze verdeling rekening worden gehouden. Of deze testamentvariant in de praktijk al vaak is of wordt gebruikt, weet ik niet. Mogelijk dat deze variant door de beperkte toepasbaarheid van QWV meer zal worden ingezet.

Afsluitend

Het Waarderingsbesluit heeft de aandacht gevestigd op de vormgeving van het testament en de afwikkeling van de nalatenschap. Op dit moment heerst er veel onduidelijkheid op verschillende punten. Natuurlijk kan er een discussie met de Belastingdienst worden

aangegaan en juridisch worden uitgeprocedeerd. Een andere optie is om de veilige weg te kiezen. Naar mijn mening betekent dit dat bij renteaftspraken waarbij de rente wordt verhoogd, het raadzaam is de renteovereenkomst notarieel vast te leggen. Zorg er ook voor dat er tijdig een renteovereenkomst wordt gemaakt om ongewenste fiscale gevolgen te voorkomen. Gelukkig biedt het besluit veel flexibiliteit wanneer een cliënt een wettelijke verdeling of een ouderlijke boedelverdeling in zijn testament heeft opgenomen. Zelfs zonder een flexibele renteclausule zijn er fiscale adviesmogelijkheden. Anders ligt dit voor de quasi-wettelijke verdeling (QWV). De toepasbaarheid lijkt fiscaal beperkt. Houd hier rekening mee bij de afwikkeling van een nalatenschap.

Tot slot: het besluit vormt ook een goed argument om bestaande testamenten nog eens tegen het licht te houden. Mogelijk kunnen bestaande testamenten gezien de huidige stand van zaken een opfrisbeurt gebruiken.

Noten

- 1 Het besluit van de Staatssecretaris van Financiën van 15 juni 2022, nr. 2022-0000013460 is een actualisering van het besluit van 20 april 2015, nr. BLKB2015/488M en bevat beleid voor de schenk- en erfbelasting over de waardering op grond van art. 21 SW 1956.
- 2 Zie ook het nieuwsbericht, Vanaf 1 januari 2024 is de wettelijke rente verhoogd naar 7% en dat heeft gevolgen voor het erfrecht - RB.
- 3 Zie onder andere P.J. Blokland, De 'papieren' schenking is een schenking ter zake des doods; de erfrechtelijke renteovereenkomst ook?!, FTV 2012/9, en A.J. Luimes, De invloed van de erfrechtelijke renteovereenkomst en de testamentaire rente op de legitieme portie en de positie van andere schuldeisers van de langstlevende, WPNR Aflevering 7081, 2015.
- 4 Dit is 'achterhaald' door een recent kennisgroepstandpunt. Zie kennisgroepen.belastingdienst.nl/publicaties/kg06320245-onderhandse-renteaftsprak-schenking-ter-zake-des-doods/
- 5 KG:063:2023:32 Waardering, overbedelingssschuld tweede overlijden die ziet op een woning.
- 6 Voor een uitgebreide toelichting zie mr. Y.J.M. Pijpers, De reikwijdte van HR 25 juni 2010, BNB 2010/274 onder de nieuwe Successiewet 1956, WPNR aflevering 6891, 2011.
- 7 Mr. J.D.H. van Ewijk, mr. F.A.M. Schoenmaker, KWEP 2006/35:Successierecht besparen met renteclausule en/of afvullegaat?
- 8 Ook art. 35f SW is een inbreuk op dit principe.
- 9 Mariëlle Schuurman-van Nifterik, Waardering quasi-wettelijke vorderingen voor en na 1 januari 2010 KWEP 2010/17.
- 10 N.C.G. Gubbels, De Successiewet en tijdstipbelasting, WPNR Aflevering 7440, 2023.
- 11 Schols e.a., Estate Planning Estate, onderdeel 15.1.15b.
- 12 Standdaardtekst uit model van ScholsBurgerhartSchols.
- 13 Art. 35f SW maakt een uitzondering voor ondernemingsvermogen. Ingeval de nalatenschap ondernemingsvermogen bevat en de nalatenschap binnen 2 jaar wordt verdeeld, dan wordt bij de berekening van de erfbelasting rekening gehouden met de uiteindelijke gerechtigdheid tot het ondernemingsvermogen.
- 14 In V-N 2022/33.11 is opgenomen dat de Redactie van het Vakstudienieuws het voor de hand vindt liggen om de renteaftsprak over deze vordering ook voor de erfbelasting te volgen. In het Waarderingsbesluit wordt dit echter niet goedgekeurd.
- 15 Nadere memorie van antwoord van 14 december 2009, Kamerstukken I 2009/10, 31 930, nr. F, p. 7-8.
- 16 B.M.E.M. Schols, De quasi-wettelijke verdeling als Teilungsanordnung, WPNR 2004/6571.
- 17 Kamerstukken I 2009/10, 31 930, nr. D, p. 22.
- 18 Brief van 21 november 2013, V-N 2015/25.16.
- 19 V-N 2013/40.14.
- 20 Ook door Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 9 januari 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:199 is vastgesteld dat de renteaftsprak bij een QWV fiscaal wordt gevolgd. Echter in dit geval werd verdeeld alsof er sprake was van een WV.
- 21 P. Blokland, Het waarderingsbesluit successiewet van 15 juni 2022, FTV 2022/29.
- 22 I.J.F.A. van Vijfeijken, 'De (quasi)wettelijke en renteaftsprak, WPNR 2023/7421.
- 23 N.C.G. Gubbels, De Successiewet en tijdstipbelasting WPNR, aflevering 7440, 2023.
- 24 G.G.B. Boelens, 'Enkele vraagpunten bij de quasi-wettelijke verdeling, mede in het licht van het besluit van 15 juni 2022', TE 2023/1.
- 25 B.M.E.M. Schols FBN 2022/41 - De overledene wil wat jij wil en dat is toch ook wat de fiscus wil?
- 26 In de praktijk wordt een keuzelegaat tegen inbreng veelal ook gecombineerd met een vruchtgebruiklegaat. De langstlevend krijgt dan het vruchtgebruik van de in de nalatenschap achtergebleven goederen.
- 27 Blokland en Kleijn, 'De facultatieve wettelijke verdeling: het redelijke alternatief', Estate Planner, juni. 2007.

Hoe houdbaar is de villabelasting?

De meeste eigen woningen vallen onder het eigenwoningforfait van 0,35% van de eigenwoningwaarde. Maar met het stijgen van de huizenprijzen worden steeds meer woningen geraakt door het hoogste bijtellingspercentage van het eigenwoningforfait van 2,35%; de zogenoemde villabelasting. Deze belasting krijgt in toenemende mate kritiek. Is deze hoge bijtelling houdbaar?

mr. H.M.

Klooster RB

Mient Klooster is belastingadviseur bij vhm | accountants & belastingadviseurs te Epe, Veenendaal en Genemuiden.

Deze bijdrage is geschreven op persoonlijke titel.

Nederland telde in 2022 bijna 200.000 woningen met een waarde van een miljoen euro of meer. Van de totale woningbouwvoorraad is 4,3 procent een miljoenenwoning. Het aantal miljoenenwoningen is het afgelopen decennium fors toegenomen.¹ Ter vergelijking: in 2013 kende Nederland nog slechts 14.000 miljoenenwoningen in totaal. En met het stijgen van de huizenprijzen zal dit aantal waarschijnlijk blijven toenemen.

Deze woningen worden fiscaal zwaarder belast. Bij een eigenwoningwaarde van meer dan € 1.310.000 betalen ze geen inkomstenbelasting over een eigenwoningforfait (hierna ewf) van 0,35%, maar over het hogere ewf van 2,35 procent.⁴ Dit wordt ook wel aangeduid als ‘het toptarief ewf’.

De inkomstenbelasting hierover wordt wel ‘villataks’, ‘villatax’ of ‘villabelasting’ genoemd. Met het oog op de leesbaarheid hier aangeduid met ‘het hogere ewf’ en ‘villabelasting’.

In dit artikel ga ik eerst in op het ewf, daarna op de invoering van de villabelasting, het belang dat daarmee gemoeid is en enkele kritiekpunten. Vervolgens toets ik de villabelasting aan artikel 1 van het Eerste Protocol van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, kortweg artikel 1 EP EVRM, waarna ik antwoord geef op de vraag of de vraag of deze villabelasting ‘houdbaar’ is.

Ewf

Het ewf is gebaseerd op de gedachte dat een eigen woning economisch gezien zowel een bestedingsaspect heeft (verkrijging van woongenot⁵) als een beleggingsaspect. En geeft forfaitair uitdrukking aan het totale voordeel dat iemand heeft van zijn eigen woning.⁶ Het bestedingsaspect blijft buiten de heffing omdat deze de draagkracht niet verhoogt.⁷ In tegenstelling tot het beleggingsaspect. Daarbij gaat het om de huurwaarde: er wordt een huurbetaling bespaard, wat een draagkrachtverhogende invloed heeft. Daarom werd in de oorspronkelijke vormgeving van het ewf (het huurwaardeforfait,

Wet IB 1964) de bruto huurwaarde van de woning als voordeel meegenomen.

Voordelen uit een eventuele waardestijging van de woning waren niet bij het huurwaardeforfait inbegrepen. De ‘eigenaarslasten’ kwamen daarop in mindering, zoals ozb, opstalverzekering, groot onderhoud en afschrijving. De gebruikerslasten, zoals gas, water, elektra, verfwerk binnen en tuinonderhoud, zijn niet in het ewf begrepen en zijn niet aftrekbaar. Financieringslasten en erfpachtcanons zijn in beginsel afzonderlijk aftrekbaar.

Ondernemers die hun woning zakelijk hebben geëtiketteerd, dienen een onttrekking in aanmerking te nemen bij het bepalen van hun jaarwinst⁸. Via artikel 3.95 Wet inkomstenbelasting 2001 (hierna: Wet IB 2001) geldt dit ook voor resultaatgenieters (Afdeling 3.4 van de Wet IB 2001)⁹. De onttrekking wordt ook berekend aan de hand van een percentage van de eigenwoningwaarde¹⁰ (het ondernemerswoningforfait). Beide forfaits worden berekend als een percentage van de woz-waarde van de woning, dan wel het woongedeelte.¹¹

De percentages en bedragen van het ewf en het ondernemerswoningforfait worden jaarlijks aangepast.

Daarbij wordt rekening gehouden met de ontwikkeling van de woninghuur (stijgende huren hebben een opwaarts effect op het ewf, en andersom) en met de ontwikkeling van de woz-waarden van woningen (waardestijgingen hebben een neerwaarts effect op het ewf, en andersom).

Een maximum: het plafond

Tot 2008 kende het ewf een maximum: het plafond. Dat is ooit ingesteld omdat vanaf een bepaalde eigenwoningwaarde de huuropbrengsten niet meer hoger worden bij het toenemen van de eigenwoningwaarde. Het plafond bedroeg in 2008 € 9.300, wat betekende dat woningen met een eigenwoningwaarde hoger dan circa € 1.700.000 voordeel hadden van het plafond. Dat plafond werd door de toenmalige staatssecretaris

Zes schijven

Het eigenwoningforfait is in 2024 als volgt vormgegeven in artikel 3.112, lid 1, Wet IB 2001. De voordelen uit eigen woning worden bij een eigenwoningwaarde van:

meer dan	maar niet meer dan	op jaarbasis gesteld op
–	€ 12.500	nihil
€ 12.500	€ 25.000	0,10% van deze waarde
€ 25.000	€ 50.000	0,20% van deze waarde
€ 50.000	€ 75.000	0,25% van deze waarde
€ 75.000	€ 1.310.000	0,35% van deze waarde
€ 1.310.000	-	€ 4.585 vermeerderd met 2,35% van de eigenwoningwaarde voor zover deze uitgaat boven €1.310.000.

Er zijn derhalve zes schijven te onderscheiden. Verreweg de meeste eigenwoninggerechtigden vallen in de vijfde schijf, die loopt van € 75.000 tot € 1.310.000. De villabelasting betreft de zesde schijf: woningen met een eigenwoningwaarde van € 1.310.000 en hoger.

Met het hogere forfait werd gestreefd naar gelijkstelling met box 3.

van Financiën in de Tweede Kamer als volgt verdedigd: ‘Een maximum in het huurwaardeforfait is voorts opgenomen omdat het feitelijk bedrag aan vergelijkbare huur van een woning een degressief verloop heeft, dat op een gegeven moment ook in absolute zin niet meer verder oploopt. Dit is in het verleden de reden geweest om een maximumbedrag in guldens op te nemen.’¹² In dezelfde zin: ‘Het beginsel dat ten grondslag ligt aan de aftopping van het eigenwoningforfait is dat het voordeel uit eigen woning niet blijft stijgen bij een toenemende waarde van de woning. Dit is een gegeven dat feitelijk kon worden vastgesteld door te kijken naar de gevraagde huurprijzen van steeds duurdere huizen.’¹³

In deze antwoorden van de staatssecretaris klinkt het begrip ‘grensnut’ door, dat is het nut dat gepaard gaat met een toe- of afname van de consumptie van een goed of dienst.¹⁴ Boven een bepaalde grenswaarde kan in de markt geen hogere huuropbrengst worden verkregen.¹⁵ Tegelijk met de introductie van de villabelasting is dit plafond afgeschaft, waarmee het alleszins redelijke uitgangspunt van een afnemend grensnut, zoals verwoord door de staatssecretaris in het vergaderjaar 1999/2000, is losgelaten.

De villabelasting

De villabelasting is in 2009 ingevoerd omdat de wetgever van mening was dat vanaf een waardeniveau van (oorspronkelijk) € 1.000.000 het beleggingsaspect een verhoudingsgewijs grotere rol gaat spelen, hetgeen het hogere percentage van 2,35 zou rechtvaardigen. Bij ‘hele dure woningen’ vond het kabinet dat op basis van de toenmalige regeling rond het ewf geen sprake was van een fiscaal reële behandeling. Door het plafond werd de

bijtelling immers niet hoger, maar de eventuele extra renteaftrek werd wel verleend. Behalve dit budgettaire motief had de wetgever ook de wens om de woningmarkt te stabiliseren. Het percentage is in de loop van zeven jaren verhoogd, totdat in 2016 het beoogde percentage van 2,35 was bereikt. Sindsdien is het verhoogde forfait niet gewijzigd.

Met het hogere forfait werd gestreefd naar gelijkstelling met box 3. Het toen geldende toptarief van de inkomstenbelasting was 52%. Dit leidde bij een forfait van 2,35% tot een belastingdruk van (afgerond) 1,2%, wat gelijk was aan de toen geldende belastingdruk in box 3 (30% x het forfaitaire rendement van 4%). De villabelasting werd in 2009 berekend vanaf € 1.000.000: de basiseigenwoningwaarde. Deze wordt jaarlijks geïndexeerd, waardoor zij in 2024 € 1.310.000 bedraagt. De villabelasting greep aanvankelijk aan bij een basiseigenwoningwaarde van € 1.000.000. Dat betekende voor eigenaren van woningen met een waarde van € 1.700.000 een dubbele lastenverhoging: voortaan een bijtelling over de hele eigenwoningwaarde, welke bijtelling vanaf de basiseigenwoningwaarde ook nog eens 2,35% bedroeg (in 7 jaarlijkse stappen, vanaf 2016). Zoals bekend zijn in de afgelopen jaren de huizenprijzen sterk gestegen, en dus ook de woz-waarden van woningen. Ook de sinds 2022 toegepaste nieuwe rekenmethode voor de woz-waarde heeft tot hogere woz-waarden geleid. Hierdoor worden veel meer woningen getroffen door de villabelasting dan aanvankelijk het geval was en beoogd werd, wat voor de eigenaren van die woningen een aanzienlijke belastingverzwaring betekent.

Het belang van de villabelasting

Het hoge tarief van het ewf (de ‘zesde schijf’) resulteert in een dermate hoge bijtelling dat hierdoor een groot deel van de aftrek van de hypotheekrente vervalft. Andere factoren die een rol spelen bij het belang van de villabelasting zijn:

Veel meer woningen getroffen door de villabelasting dan aanvankelijk het geval was en beoogd werd.

- de hoogte van de rente en financieringskosten op de eigenwoningschuld, alsmede de erfpachtscanon;
- het marginale belastingtarief over het ewf is 49,5% of 36,97% (of 19,07% bij ouderen met een laag inkomen in box 1);
- het marginale tarief waartegen de aftrekpost kan worden vergolden, is 36,97% of 19,07 bij ouderen met een laag inkomen in box 1;
- de hoogte van de algemene heffingskorting, die afhankelijk van het inkomen toeneemt en weer afneemt.

Om een indruk te geven van de hogere belastingdruk: bij een woning met een woz-waarde van € 2.500.000 en een hypotheek van € 1.000.000 (4% rente) kan het nadeel € 12.000 per jaar zijn, vergeleken met een eigenwoningforfait van 0,35% over de hele eigenwoning-waarde. Als de woz-waarde in dit voorbeeld € 3.000.000 bedraagt, is het jaarlijkse nadeel al € 15.000.

Invloed van de 'Hillen-aftrek'

Als de rente op de eigenwoningschuld ('hypotheek-rente') lager is dan het ewf, valt het saldo van die twee bedragen positief uit. De zogenaamde 'Hillen-aftrek' zorgde ervoor dat het positieve saldo werd gecompenseerd, maar deze aftrek wordt vanaf 2019 in 30 gelijke jaarlijkse stapjes van 3,33% afgebouwd tot nihil. In 2024 compenseert de Hillen-aftrek een positief saldo van ewf en renteaftrek hierdoor nog voor 80%.

Kritiek op de villabelasting

Op de villabelasting zijn de volgende punten van kritiek te beluisteren:

- 1 De indexatie van de basiseigenwoningwaarde blijft achter bij de sterke stijging van de woningprijzen in de afgelopen jaren. Hierdoor worden veel woningen die geen 'villa' zijn, zoals hoek- en tussenwoningen, getroffen door het toptarief van het ewf.
- 2 De villabelasting is ooit ingevoerd als een tijdelijke maatregel, maar bestaat nog steeds.
- 3 Het verschil met de 5e schijf van het ewf is in de loop der jaren toegenomen, namelijk van 1,6 procentpunt in 2016 tot 2,0 procentpunt in 2023 en 2024. Deze relatief grote toename van het verschil hangt samen met het feit dat de percentages van de schijven 2 tot en met 5 in 2022 en 2023 zijn gedaald¹⁶, terwijl het percentage van de 6e schijf is gelijkgebleven.
- 4 Het is dubieus of de villabelasting wel voldoet aan het doel dat ermee werd beoogd.

- 5 Het afnemend grensnut, dat de staatssecretaris van Financiën nog in vergaderjaar 1999/2000 verdedigde in de Tweede Kamer, wordt door de afschaffing van het plafond in het ewf en door de invoering van de villabelasting volledig miskend.
- 6 De villabelasting is dermate hoog dat ze in strijd kan zijn met artikel 1 EP EVRM.
- 7 De villabelasting kan in strijd zijn met het gelijkheidsbeginsel van artikel 14 EVRM, welk artikel luidt: Het genot van de rechten en vrijheden die in dit Verdrag zijn vermeld, moet worden verzekerd zonder enig onderscheid op welke grond ook, zoals geslacht, ras, kleur, taal, godsdienst, politieke of andere mening, nationale of maatschappelijke afkomst, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte of andere status.
- 8 Voor belastingplichtigen die met de villabelasting te maken krijgen, kan de belastingdruk fors toenemen. Voor mensen die geen hoog inkomen hebben en voor ouderen die soms al tientallen jaren in hun huis wonen, kan de betaalbaarheid van de villabelasting bezwaarlijk zijn.

Ik beperk mij in dit artikel tot een toetsing aan artikel 1 EP EVRM. Voor zover ik weet, zijn er nog geen uitspraken van fiscale rechters in procedures waarin in relatie tot de villabelasting een beroep is gedaan op de bescherming die artikel 1 EP biedt.

Toetsing aan artikel 1

Eigendom als grondrecht vindt vermelding in artikel 14 Grondwet en artikel 1 EP EVRM. De betekenis van dit artikel lijkt in de rechtspraak van het EHRM ruimer te worden.¹⁷ Artikel 1 EP EVRM garandeert de vrijheid van het ongestoord genot van eigendom, ook wel genoemd het grondrecht op eigendom, en luidt als volgt: *'Iedere natuurlijke of rechtspersoon heeft recht op het ongestoord genot van zijn eigendom. Aan niemand zal zijn eigendom worden ontnomen behalve in het algemeen belang en onder de voorwaarden voorzien in de wet en in de algemene beginselen van internationaal recht. De voorgaande bepalingen tasten echter op geen enkele wijze het recht aan, dat een Staat heeft om die wetten toe te passen, die hij noodzakelijk oordeelt om het gebruik van eigendom te reguleren in overeenstemming met het algemeen belang of om de betaling van belastingen of andere heffingen of boeten te verzekeren.'* Het eigendomsrecht van artikel 1 EP EVRM verhindert verdragsstaten dus niet om belasting te heffen. Daarbij moet worden voldaan aan drie voorwaarden, namelijk de rechtsgeldigheidseis ('lawful') (welke inhoudt dat een belastingmaatregel een wettelijke grondslag moet hebben en dat een rechtsgang mogelijk moet zijn), de eis dat de belastingmaatregel een legitiem doel in het algemeen belang moet dienen ('legitimate aim') en dat een redelijke en proportionele verhouding ('fair balance') moet bestaan tussen het nagestreefde doel en de bescherming van individuele rechten. Zowel op het niveau van de regelgeving als op individueel niveau moet de belastingheffing proportioneel zijn. Op het

Een klassiek beeld van een villa

niveau van de regelgeving wordt de proportionaliteit van de belastingmaatregel als zodanig beoordeeld. Bij deze proportionaliteitstoets komt ook het in artikel 14 van het EVRM neergelegde discriminatieverbod in beeld. Van een stelsel dat onverenigbaar is met dit discriminatieverbod kan niet worden gezegd dat het de zojuist genoemde 'fair balance' respecteert.¹⁸ Op individueel niveau wordt de proportionaliteit van de uitwerking van de belastingmaatregel in het concrete geval van een betrokken belastingplichtige beoordeeld. Op individueel niveau is niet voldaan aan de eis van een 'fair balance' als een belastingplichtige door de belastingmaatregel te maken krijgt met een 'individual and excessive burden', oftewel een disproportionele last. Daarbij wordt de gehele financiële situatie van de betrokkene in aanmerking genomen. Bovendien moet ook in aanmerking worden genomen of en in hoeverre een belastingplichtige een zodanig laag inkomen heeft dat hij op zijn vermogen moet interen om de belasting te voldoen. Het beroep op artikel 1 EP EVRM is de afgelopen jaren sterk toegenomen, ook in fiscale procedures. Een bekend voorbeeld zijn de diverse procedures tegen box 3. De nationale rechter mag wetgeving in formele zin op

Het hoge ewf van 2,35% voor 'villa's' voldoet naar mijn mening niet aan de vereiste voorzichtigheid.

grond van het toetsingsverbod van artikel 120 GW niet toetsen aan de Grondwet en algemene rechtsbeginselen. Daarentegen mogen formele wetten wel worden getoetst aan verdragsbepalingen. De Grondwet biedt daarvoor een opening in artikel 94: Binnen het Koninkrijk geldende wettelijke voorschriften vinden geen toepassing, indien deze toepassing niet verenigbaar is met een ieder verbindende bepalingen van verdragen en van besluiten van volkenrechtelijke organisaties. De rechter stelt zich hierbij terughoudend op, omdat de belastingwetgever veel vrijheid heeft om te beoordelen wat in het algemeen belang is en bij de keuze van de middelen om dat belang te dienen ('wide margin of appreciation'). Als de Hoge Raad bij een dergelijk beroep al constateert dat een formeel-wettelijke regel in strijd is

Het hoge ewf van 2,35% voor 'villa's' voldoet naar mijn mening niet aan de vereiste voorzichtigheid.

met het EVRM-recht of dat de uitwerking van die regel in een specifiek geval een inbreuk op het EVRM oplevert, betekent dat niet zonder meer een financieel succes voor de belastingplichtige. De Hoge Raad laat doorgaans aan de wetgever over om te voorzien in een geconstateerd rechtstekort door de schending van artikel 1 EP EVRM. Meijerman noemt een aantal voorbeelden van arresten die voor de belastingplichtige niet het gewenste resultaat opleverden, waaronder een aantal waarin fiscale forfaits aan de orde kwamen. 'Daar staat tegenover dat de Hoge Raad in zijn box 3-Kerstarrest van 24 december 2021 er niet voor terugschrok om rechtsherstel met verstrekkende budgettaire uitstralingseffecten te bieden.'¹⁹ In het arrest HR 24

december 2021²⁰ oordeelde de Hoge Raad over de jaren 2017 en 2018 dat de forfaitaire box 3-heffing vanwege strijdigheid met EP EVRM terzijde moet worden geschoven. De Hoge Raad stelt vervolgens dat het voordeel uit sparen en beleggen in deze procedure moet worden bepaald op het werkelijk behaalde rendement. Het is dus niet zo dat de box 3-heffing met dit arrest integraal is vervallen. Men zal in ieder geval over het werkelijk behaalde rendement box 3-heffing moeten voldoen. Het eigendomsrecht verhindert niet het gebruik van veronderstellingen door de wetgever (zoals ficties), tenzij de veronderstellingen evident van redelijke grond zijn ontbloom, noch aan het aanvaarden van een zekere ruwe regeling. Daarom mag de wetgever bij het bepalen van het inkomen gebruik maken van forfaits. Forfaits werken naar hun aard 'ruw'. Daarom moeten de desbetreffende bedragen aan de voorzichtige kant worden gehouden, hetgeen onrechtvaardig kan zijn tegenover belastingplichtigen die niet onder het forfait vallen.²¹ Als een forfaitair stelsel leidt tot een heffing die hoger is dan het werkelijk behaalde rendement, kan sprake zijn van een schending van de door artikel 1 EP, in samen-

Een rijtjeshuis dat door de locatie ook onder de villabelasting valt

hang met artikel 14 EVRM, gewaarborgde rechten.²² Bij het verhoogde ewf bestaat een verband met box 3 van de inkomstenbelasting. Er werd immers gestreefd naar gelijkstelling met de belastingdruk in box 3. De algemene strekking van de Wet inkomstenbelasting 2001 (en dus ook van box 3) is om te heffen naar draagkracht. Letterlijk overweegt de Hoge Raad in genoemd arrest: 'Dit sluit aan bij de algemene strekking van de Wet IB 2001 om een heffing in het leven te roepen naar de, aan het daadwerkelijk genoten inkomen ontleende, draagkracht. Dit betekent dat naar de strekking van de wet buiten de heffing moeten blijvende voordelen die de belastingplichtige niet heeft genoten, maar had kunnen behalen (...)'.²³ Al eerder heeft de Hoge Raad geoordeeld dat een forfaitair wettelijk stelsel van inkomensbepaling de werkelijkheid moet benaderen, en dat dit wanneer dat op enig moment niet meer het geval zou zijn, moet worden hersteld.²⁴

Toegepast op het hoge ewf van 2,35% voor 'villa's' ben ik van mening dat dit hoge forfait op regelniveau niet voldoet aan de vereiste voorzichtigheid. De eerste wet

van Gossen, die een afnemend grensnut bij een toename van de consumptie van een goed of dienst constateert, maakt dat al vragen kunnen worden gesteld bij één forfaitair percentage over de hele eigenwoningwaarde. Een forfaitair berekend voordeel dat aanzienlijk hoger is, berekend vanaf een bepaalde waarde van de woning, zonder maximum, is dan nog meer dubieus. Een dergelijk hoog en ongelimiteerd forfait, dat het verhoogde ewf is, is in strijd met de hierboven weergegeven uitlatingen van de staatssecretaris van Financiën in Kamerstukken II 1999/2000, die niets aan duidelijkheid te wensen overlaten. Bovendien wordt hiermee in het geheel geen recht gedaan aan de bedoeling van de wetgever om bij 'hele dure woningen' een 'fiscaal reële behandeling' toe te passen. Want naar huidige opvattingen treft de villabelasting niet slechts 'hele dure woningen', maar ook andere woningen. Bovendien kan niet gezegd worden dat de villabelasting een fiscaal reële behandeling van deze woningen inhoudt, welk streven is uitgesproken in Belastingplan 2008.

Verder miskent het hoge ewf de algemene strekking van de Wet IB 2001 om te heffen naar de, aan het daadwerkelijk genoten inkomen ontleende, draagkracht.²⁵ Als consequentie daarvan moeten de voordelen die de belastingplichtige niet heeft genoten buiten de heffing blijven.

Of de villabelasting voor een belastingplichtige een individuele buitensporige last ('individual and excessive burden') vormt, zal per geval verschillen. Daarbij moet de gehele financiële positie van de woningbezitter in aanmerking worden genomen. Als de box 3-heffing hoger is dan het werkelijke rendement, is het van belang te kijken of de belastingplichtige de heffing uit zijn inkomen kan voldoen zonder dat dit ertoe leidt dat de belastingplichtige onder de bijstandsnorm komt. Als dit mogelijk is, dan is geen sprake van een individuele en buitensporige last. Als dit niet mogelijk is en belastingplichtige de heffing dus alleen kan betalen uit zijn vermogen, is sprake van interen op het vermogen. Het hangt dan af van de overige feiten en omstandigheden en de gehele financiële situatie van belanghebbende in samenhang met de villabelasting of er sprake is van een individuele en buitensporige last.

Op grond van het bovenstaande ben ik van mening dat de villabelasting in haar huidige vorm op stelselniveau niet verdedigbaar is. Gesteld dat aan het beleggingsaspect bij hele dure woningen inderdaad meer betekenis toekomt, dan staat het de wetgever vrij een hoger forfait toe te passen. Hoe hoog dat forfait mag zijn, is niet eenvoudig te zeggen. Algemeen wordt ervan uitgegaan dat het forfaitaire percentage van de vijfde schijf, namelijk 0,35%, aan de lage kant is. Een percentage hoger dan 0,35% is daarom verdedigbaar. Een percentage van 2,35% is naar mijn mening veel te hoog, gelet op het afnemend grensnut en gelet op het feit dat de vaste lasten voor 'miljoenenwoningen' fors zijn gestegen (waaronder kosten die als eigenaarslasten in het ewf zijn begrepen)²⁶. Daarom pleit ik voor een veel lager percentage dan 2,35% en voor de herinvoering van een plafond.

Op individueel niveau kan de villabelasting een dermate hoge last zijn, dat sprake kan zijn van een disproportionele last.

Bezwaar

Belastingplichtigen die nadeel ondervinden van de villabelasting, kunnen bezwaar maken tegen een opgelegde definitieve aanslag inkomstenbelasting. Daarbij kan een beroep worden gedaan op het eigendomsrecht van artikel 1 EP EVRM in samenhang met artikel 14 EVRM. Een verzoek om een ambtshalve vermindering van een reeds definitief geworden aanslag inkomstenbelasting²⁷ heeft naar mijn inschatting weinig kans van slagen. Ik verwacht dat een gang naar de fiscale rechter nodig zal zijn om de villabelasting te bestrijden.

Conclusie

De villabelasting past niet in het doel van de Wet IB 2001 om te heffen naar draagkracht, over daadwerkelijk

genoten inkomen. De villabelasting miskent dat sprake is van een afnemend grensnut bij een eigen woning met een hogere woz-waarde. De huurwaarde ontwikkelt zich immers degressief naarmate de woz-waarde hoger wordt. Bovendien wordt geen rekening gehouden met de sterk gestegen vaste lasten waarmee de eigenaren de afgelopen jaren zijn geconfronteerd. Daarom is de villabelasting op stelselniveau naar mijn mening in strijd met artikel 1 EP EVRM.

Op individueel niveau kan de villabelasting een dermate hoge last zijn, dat sprake kan zijn van een disproportionele last. Als een forfaitair stelsel leidt tot een heffing die hoger is dan het werkelijk behaalde rendement, kan sprake zijn van een schending van de door artikel 1 EP EVRM, in samenhang met artikel 14 EVRM, gewaarborgde rechten.

Dit maakt dat er voldoende reden kan zijn om bezwaar te maken tegen de villabelasting. Ook als de fiscale rechter in hoogste instantie de villabelasting EVRM-proof oordeelt, behoeft de regeling naar mijn mening aanpassing. Die aanpassing kan bestaan uit een sterke verlaging van het forfait van 2,35% over het deel van de eigenwoningwaarde dat de basiseigenwoningwaarde overschrijdt, in combinatie met de herinvoering van een plafond.

Noten

- 1 Calcasa jaarverslag 2022 https://calcasa.nl/files/Calcasa_Jaarverslag_Miljoenenwoningen_2022.
- 2 Artikel 3.112, lid 1, Wet inkomstenbelasting 2001, de 'vijfde schijf' van het EWF.
- 3 In deze bijdrage veronderstel ik het eigenwoningforfait (hierna: ewf) in hoofdlijnen bekend.
- 4 Artikel 3.112, lid 1, Wet inkomstenbelasting 2001, de 'vijfde schijf' van het EWF.
- 5 In de literatuur wordt het woord 'woongenot' zowel gebruikt voor het bestedingsaspect van de eigen woning als voor de bruto huurwaarde (dat tot het beleggingsaspect behoort). Om verwar- ring te voorkomen is het aan te bevelen om in relatie tot het be- stedingsaspect te spreken van het 'immateriële woongenot' en in relatie tot het beleggingsaspect te spreken van het 'economische woongenot'.
- 6 Kamerstukken II 2007/08, 31 205, nr. 9, p. 44 (NV).
- 7 Prof. dr. L.G.M. Stevens, Inkomstenbelasting 2001, (Fiscale Handboeken nr. 2) 2016/9.2, tekstblok 817.
- 8 Artikel 3.19, lid 1, Wet IB 2001.
- 9 Een beroepsgroep die hier veel mee te maken heeft, zijn predi- kanten. Vaak stelt de kerkelijke gemeente die ze dienen aan hen een ambtswoning (pastorie) ter beschikking, waardoor zij een voordeel tot hun belastbaar resultaat uit overige werkzaamheden dienen te rekenen. (Dit geldt niet wanneer ze hebben gekozen voor 'opting-in').
- 10 Artikel 3.19, lid 2, Wet IB 2001.
- 11 Idem.
- 12 Kamerstukken II 1999/2000, 26 820, nr. 6 (NV).
- 13 Kamerstukken I 1999/2000, 26 727 en 26 728, nr. 202a, p. 54 (MvA).
- 14 In het algemeen laten preferenties afnemend grensnut zien, de eerste wet van Gossen. De eerste eenheid consumptie van een goed of dienst levert dan meer nut dan de tweede en volgende eenheden.
- 15 A.J.M. Arends, Het eigenwoningforfait, waarop stoelt het nog? NTFR 2007/2176.
- 16 Stijgingen van de WOZ-waarden van woningen hebben immers een neerwaarts effect op het EWF, en andersom. Bovendien speelden inkomenspolitieke motieven een rol bij het verlagen van de percentages.
- 17 Van der Pot, Handboek van het Nederlandse staatsrecht. Deven- ter: Kluwer 2014. Pagina 435.
- 18 Hoge Raad 24 december 2021, ECLI:NL:2021:1963, rechtsover- weging 3.2.2.
- 19 V.L. Meijerman, idem.
- 20 Hoge Raad 24 december 2021, 21/01243, ECLI:NL:2021:1963.
- 21 Stevens, Handboek, nummer 816.
- 22 Hoge Raad 24 december 2021, ECLI:NL:2021:1963, rechtsover- weging 3.6.1.
- 23 Hoge Raad 24 december 2021, ECLI:NL:2021:1963, rechtsover- weging 3.3.3. Evenzo: Hoge Raad 30 oktober 1968, ECLI:NL:HR:1968:AX5927, waarin de Hoge Raad oordeelt dat als beginsel geldt, dat in de belasting slechts worden betrokken op- brengsten en inkomsten, die de belastingplichtige werkelijk heeft genoten.
- 24 Hoge Raad 10 juni 2016, 14/05020, ECLI:NL:2016:1129.
- 25 Hoge Raad 24 december 2021, ECLI:NL:2021:1963, rechtsover- weging 3.3.3.
- 26 Calcasa, Jaarverslag miljoenenwoningen 2022, 18 april 2023.
- 27 Artikel 45aa, letter b, Uitvoeringsregeling inkomstenbelasting 2001.

Toegevoegde waarde Fiscaal Dienstverlener

Berry Roks is algemeen
directeur Belastingdienst
MKB

Doordat de belastingwetgeving complexe fiscale regelgeving bevat, is het voor midden- en kleinbedrijven ingewikkeld om aan hun fiscale verplichtingen te voldoen. Ongeveer 75% van het MKB maakt dan ook op enigerlei wijze gebruik van een Fiscaal Dienstverlener (FD). De FD's ondersteunen bedrijven bij het nakomen van hun fiscale verplichtingen. Dat zorgt voor minder fouten in de aangiften en voorkomt uiteraard ook dat de klant te veel belasting betaalt.

Een goed voorbeeld van samenwerking tussen de FD en de Belastingdienst en het benutten van de toegevoegde waarde van FD's is het Horizontaal Toezicht Fiscaal Dienstverleners (HT FD). Het aantal aangesloten FD's en het aantal voor HT FD aangemelde klanten groeit gestaag. Dat heeft ook te maken met de differentiatie binnen HT FD waardoor er meer mogelijkheden zijn voor de belastingadviseur pur sang om mee te doen, waaronder ook leden van het RB. Het toezicht van de Belastingdienst is toegesneden op het werk dat de FD heeft verricht. Aansluiten bij HT FD kan voor u en voor uw klanten belangrijk zijn om bijvoorbeeld snel duidelijkheid te verkrijgen over de fiscale positie. Dat betekent ook waardering voor het werk dat u doet.

Buiten het HT FD wordt ook kwaliteit geleverd en die wil ik ook meer waarderen. Er is onderzocht of de Belastingdienst nog beter en meer gebruik kan maken van de toegevoegde waarde van FD's. Immers, de FD's zorgen ervoor dat veel aangiften van goede kwaliteit zijn. Dit leidt tot comfort bij belastingplichtigen en voorkomt correcties achteraf. De Belastingdienst heeft hier ook belang bij. Als er meer positieve voorinformatie is over de kwaliteit van de aangifte, waaronder zicht op de kwaliteit van de FD, kunnen kostbare controles achteraf worden beperkt en kan de toezichtcapaciteit worden ingezet op aangiftes waar we minder informatie hebben over de kwaliteit. Gebleken is dat de kwaliteitssystemen die FD's hanteren inderdaad de kwaliteit van ingediende aangiften kunnen bevorderen. We willen onderzoeken hoe we daar in ons toezicht gebruik van kunnen maken. We streven ernaar om, in ieder geval in eerste aanleg, aansluiting te zoeken bij de koepel- en beroepsorganisaties van FD's, waaronder het RB. De organisaties stellen eisen aan het lidmaatschap, die zich logischerwijze vertalen in de kwaliteit van de geleverde dienstverlening door FD's.

De Belastingdienst wil FD's ook beter bedienen. Dit doen wij bijvoorbeeld door daar waar mogelijk opvolging te geven aan de uitkomsten van de periodieke enquête *De relatie van fiscaal dienstverleners met de Belastingdienst* van het RB en de NOB. Het programma Meerjarenplan Fiscaal Dienstverleners is mede op basis van deze enquête gestart met het thema bereikbaarheid. Binnen dit programma werken we activiteiten uit die de samenwerking tussen Belastingdienst en FD's versterkt. Met betrekking tot bereikbaarheid en toegankelijkheid van de Belastingdienst zijn belangrijke verbeteringen gerealiseerd, zoals het delen van de contactgegevens van de behandelaar, de contactkaart, het meldpunt voor FD's en de mogelijkheid om een terugbelverzoek in te plannen voor de Helpdesk Intermediairs.

Uit de enquête blijkt ook dat leden van het RB en de NOB een verharding waarnemen in de verhouding tussen FD's en de Belastingdienst. In het najaar worden er daarom regionale intervisiebijeenkomsten georganiseerd voor RB- en NOB-leden voor het versterken van de verbinding. Als u hiervoor gespreksonderwerpen hebt, kunt u die via het RB laten weten.

CFE symposium 'Sharing the Tax Pie'

Zoals altijd in april vond ook dit jaar weer het CFE Tax Advisers Europe Forum plaats. Terwijl de politieke leiders in Brussel bijeenwaren voor een EU-top, kwamen belastingadviseurs bijeen om met elkaar van gedachten te wisselen over het internationale fiscale beleid en fiscaaltechnische discussies. De dag erna volgden de gebruikelijke commissievergaderingen en de algemene vergadering van CFE.

Door Sylvester Schenk, Arjan Mulders en Ynze Scheffer | Fotografie CFE

Het RB was in Brussel met een brede delegatie aanwezig, waaronder fiscaal directeur Sylvester Schenk, Ad Fruijtjer (commissie Omzetbelasting), Ynze Scheffer (Jong RB) Arjan Mulders (commissie Internationaal) en Willem Faassen (bestuur).

Sharing the Tax Pie

Het centrale onderwerp en titel van het forum was dit jaar 'Sharing the Tax Pie' met als ondertitel 'Revisiting the Role of the UN, EU & OECD in Tax Policy; and Taxable Presence Threshold (Fixed Establishment) in Indirect Taxation.'

Sharing the pie is in het internationale belastingrecht overigens een wel meer gebruikte term – onder meer van een publicatie van het IBFD. En dat is niet meer dan logisch; want gaat het daar nu niet precies om in het internationale belastingrecht? Welk land heeft recht op welk gedeelte van de heffingsbevoegdheid? En als alle

landen nemen wat ze zouden willen hebben, zou die pie dan niet dubbel zo groot moeten zijn? Dubbele heffing is door het Europese Hof overigens niet uitdrukkelijk verboden en lijkt ondertussen rechter en wetgever minder zorgen te baren dan het volledig ontbreken van heffing. Hoe interessant het forum ook was, bij de deelnemers vanuit het RB overheerste het gevoel dat de titel van het symposium de lading niet helemaal dekte. Panel 1, dat in de ochtenduren plaatsvond, richtte de vraag hoe de taart verdeeld moest worden nadrukkelijk op 'Pillar 1' en op digitale diensten. Daarbij gaat het zoals bekend vooral om de winstallocatie in gevallen waarin geen (of weinig) sprake is van een fysieke aanwezigheid.

Internationale belastingheffing

Grote namen lieten hun licht op deze zaak schijnen – het lijkt de CFE weinig moeite te kosten om hooggeplaatste ambtenaren van de Europese Commissie en bekende hoogleraren als spreker te laten optreden. Per-

Generatieve AI

De New Tax Professionals Committee (NTP) waren uitgenodigd om deel te nemen aan de Tax Technology Committee, waar het eerste concept van hun Opinion Statement over het gebruik van generatieve AI binnen ons werkveld werd besproken. Generatieve AI belooft de komende jaren een grote impact te hebben op de belastingadviespraktijk. We hoorden voorbeelden van hoe AI op dit moment al een significante rol speelt,

zoals bij het uitvoeren van Transfer Pricing-benchmarks. Waar voorheen een team van 60 mensen de hele dag bezig was om de benchmarks uit te voeren, wordt dit werk inmiddels grotendeels door AI uitgevoerd.

Na deze discussie kwamen we samen als commissie New Tax Professionals (NTP) om ons opinion statement vast te stellen over aanbevelingen met betrekking tot soft skills-trainingen. Het viel ons als

NTP-commissie op dat in veel Europese landen nagenoeg niets gedaan wordt met soft skills-trainingen. Daar valt dus nog veel kennis te delen!

Ten slotte praatte het Italiaanse commissielid ons bij over het vernieuwde belastingregime voor individuen in Italië. En werd aangekondigd dat komende bijeenkomst gaat Environmental, Social, and Governance (ESG) op de agenda staan.

soonlijk spraken mij (Sylvester Schenk) de bijdragen van de hoogleraren Irma Mosquera Valderrama (Leiden) en Philip Baker (Oxford) het meeste aan.

Valderrama ging in op de relatie – in het internationale belastingrecht – tussen landen in ontwikkelings- en ontwikkelde landen, waarbij ze aantoonde dat zaken als een minimumbelasting in het nadeel van de eerstgenoemde groep kunnen uitpakken, omdat ze door een minimumbelasting het (blijkbaar noodzakelijke) instrument van een (tijdelijke) belastingvrijstelling (de bekende taks holiday) uit handen wordt genomen. Immers, het voordeel in kwestie zal door het andere land worden bijgeheven in geval van een minimumbelasting. Baker sprak over de toenemende rol van de Verenigde Naties in belastingzaken. Een toenemende invloed die ten koste zou kunnen gaan van andere gremia, zoals de OESO. Baker betoogde dat de OESO in het gat is gesprongen dat door de VN in de jaren 50 werd gecreëerd, door maar weinig aandacht te hebben voor internationale belastingheffing. Dat schijnt in toenemende mate te veranderen, niet in het minst door opkomende (BRICS) landen, door Baker vaak aangeduid als The South. Het is de vraag in hoeverre bekende uitgangspunten als ‘handelen at arm’s length’ daarbij

Dubbele heffing is door het Europese Hof overigens niet uitdrukkelijk verboden.

onveranderd zullen blijven. Heel concreet: heeft een land als de Democratische Republiek Congo wellicht recht op een groter stuk van de fiscale koek door het kobalt uit dit land dat in uw telefoontoestel verwerkt zit? En een groter stuk voor Afrika betekent een kleiner stuk voor Europa, tenzij we een stijging van de fiscale druk accepteren.

Vaste inrichting

In het middagdeel stond de vaste inrichting (Fixed Establishment) in de omzetbelasting centraal. Zoals wellicht bekend is het begrip vaste inrichting vergelijkbaar, maar niet identiek aan het begrip vaste inrichting (Permanent Establishment) voor de inkomstenbelasting. Eerstgenoemde is bovendien van veel recentere datum dan de laatstgenoemde. Sprekers waren afkomstig uit de advieswereld, de wetenschap, de praktijk en de Europese Commissie.

Aanwezigheid van voldoende gekwalificeerd personeel lijkt doorslaggevend te zijn voor een fixed establishment in de indirecte belastingen.

Trudy Perlé (Loyens, NOB) en Erik Stessens (VP Taks, Mastercard) gingen aan de hand van praktijkvoorbeelden in op de vraag in welke grensoverschrijdende gevallen een btw vaste inrichting aanwezig geacht moest worden. Marie Lamensch (hoogleraar Leuven) gaf een gestructureerd overzicht van de Europese rechtspraak op dit punt en gaf aan welke zaken door het EHvJ bepalend worden geacht voor een vaste inrichting. Aanwezigheid van voldoende gekwalificeerd personeel lijkt doorslaggevend te zijn voor een fixed establishment in de indirecte belastingen.

De volgende dag was het de beurt aan de commissies. Helaas moesten twee delegatieleden van het RB wegens ziekte afhaken, zodat niet alle commissies door het RB bemenst konden worden.

All Too Familiar

In het CFE Professional Affairs Committee (PAC) werd allereerst een bekroonde trainingsfilm tegen het witwassen van geld vertoond, geproduceerd door ICAEW (The Institute of Chartered Accountants in England and Wales, een organisatie met meer dan 150.000 (!) leden), in samenwerking met HMRC (Belastingdienst Verenigd Koninkrijk).

De titel van de film 'All Too Familiar' is gebaseerd op de bekende glijdende schaal in de strijd tegen witwassen. In

de film wordt de mate van vertrouwen onderzocht die nog steeds wordt gesteld in persoonlijke en professionele relaties en of vertrouwen voldoende is in de strijd tegen economische criminaliteit. Het heeft tot doel de

New Tax Professionals

Allereerst werden in een informatieve sessie diverse commissies werden bijgepraat over de Foreign Subsidies Regulation (FRS). Deze regeling, voorgesteld door de Europese Commissie, heeft tot doel subsidies die worden ontvangen van overheden buiten de EU aan bedrijven binnen de EU aan banden te leggen. Het doel is om mogelijke verstoringen van de concurrentie tegen te gaan, aangezien dergelijke subsidies een oneerlijk voordeel kunnen opleveren voor Europese bedrijven. De regeling breidt het bestaande staatssteunbeleid binnen de EU uit naar subsidies uit landen buiten de EU. Een belangrijk aspect van de FRS is de notificatieverplichting die sinds 12 oktober 2023 van kracht is voor

subsidies die bepaalde drempels overschrijden.

Generatieve AI

Vervolgens waren we als New Tax Professionals Committee (NTP) uitgenodigd om deel te nemen aan de Tax Technology Committee, waar het eerste concept van hun Opinion Statement over het gebruik van generatieve AI binnen ons werkveld werd besproken. Generatieve AI belooft de komende jaren een grote impact te hebben op de belastingadviespraktijk. We hoorden voorbeelden van hoe AI op dit moment al een significante rol speelt, zoals bij het uitvoeren van Transfer Pricing-benchmarks. Waar voorheen een team van 60 mensen de hele dag bezig

was om de benchmarks uit te voeren, wordt dit werk inmiddels grotendeels door AI uitgevoerd.

Na deze discussie kwamen we samen als commissie New Tax Professionals (NTP) om ons opinion statement vast te stellen over aanbevelingen met betrekking tot soft skills-trainingen. Het viel ons als NTP-commissie op dat in veel Europese landen nagenoeg niets gedaan wordt met soft skills-trainingen. Daar valt dus nog veel kennis te delen!

Ten slotte praatte het Italiaanse commissielid ons bij over het vernieuwde belastingregime voor individuen in Italië. En werd aangekondigd dat komende bijeenkomst gaat Environmental, Social, and Governance (ESG) op de agenda staan.

mentaliteit uit te dagen en discussie uit te lokken over de noodzaak van een grotere professionele scepsis wanneer men wordt geconfronteerd met potentiële witwasrisico's. Uiteraard loopt de film slecht (heel slecht!) af voor alle betrokkenen.

Rol fiscale beroepsorganisaties

Verder vond ik de melding van een lopende uitvraag van de HMRC interessant. In de kader van de regulering van het beroep is de Britse fiscus een onderzoek gestart onder de fiscale beroepsorganisaties over hun rol. Overheidsregulering, zelfregulering of een hybride model: het behoort allemaal tot de mogelijkheden. De fiscus zelf heeft een sterke voorkeur voor zelfregulering, al moet daarbij niet vergeten worden dat de Britse beroepsorganisaties met beduidend meer bevoegdheden zijn toegerust dan hun Nederlandse evenknieën. Wordt zonder enige twijfel vervolgd en door het Register Belastingadviseurs met belangstelling gevolgd.

Tot slot

De algemene vergadering (die zowel in het voorjaar als in het najaar plaatsvindt) was snel voorbij. Er valt dan ook maar weinig over te melden. Dat zal wellicht anders zijn aanstaande september, aangezien de echte beslissing altijd in de najaarsvergadering worden genomen. Die zal dit jaar op 20 september (de vrijdag na Prinsjesdag, altijd lastig voor de agenda) worden gehouden in Ljubljana (Slovenië).

Direct Taxes

Na de gezamenlijke afgetrap ging de direct tax group afzonderlijk uitgebreid nader in op mechanismen voor de beslechting van belastinggeschillen. Dit in voorbereiding op CFE's opinion statement aan de Europese Commissie inzake de gevraagde feedback over de werking van het EU-kader om grensoverschrijdende belastinggeschillen voor bedrijven en burgers in verband met kwesties van dubbele belastingheffing te helpen oplossen. Inmiddels is het gezamenlijk statement tijdig bij de Europese Commissie, voor 10 mei 2024, ingediend. De Richtlijn betreffende mechanismen voor de beslechting van belastinggeschillen (Richtlijn (EU) 2017/1852) is op 1 juli 2019 in werking getreden.

Van dubbele belasting is sprake wanneer twee of meer landen het recht claimen om dezelfde inkomsten of winsten van een bedrijf of persoon te belasten. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren als gevolg van een mismatch in nationale regels of ver-

schillende interpretaties van de verrekensregels in een dubbelbelastingverdrag. Door duidelijkere regels en strengere termijnen te stellen, heeft de genoemde richtlijn als doel deze grensoverschrijdende belastinggeschillen op te lossen. De legitimatie wordt gevonden in het stimuleren van de algemene doelstellingen als het verbeteren van het ondernemingsklimaat in de EU, het helpen stimuleren van investeringen en het creëren van werkgelegenheid. Ook dient deze wet- en regelgeving bij te dragen aan het vergroten van het vertrouwen van bedrijven en burgers in het openbaar bestuur.

In CFE's opinion statement, waaraan het RB tijdens deze commissiebijeenkomst wederom een bijdrage heeft geleverd, valt te lezen dat de richtlijn als een positieve ontwikkeling voor de bescherming van de rechten van belastingbetalers wordt beschouwd. Hoewel als gevolg van de recente inwerkingtreding van de

richtlijn nog onvoldoende praktijkervaring is opgedaan, heeft het CFE een aantal aandachtspunten in haar reactie aan de Europese Commissie benoemd. Zo worden onder andere een nauwere betrokkenheid van de belastingbetaler bij het proces nagestreefd evenals een wederzijdse transparantie dat niet alleen de fiscale zekerheid zal vergroten maar ook het vertrouwen van belastingbetalers in dit soort geschillenbeslechtsprocedures. Naast de formulering van het hiervoor uiteengezette en inmiddels ingediende opinion statement, en andere onderwerpen, zijn tijdens de bijeenkomst van de direct tax committee ook verdere onderwerpen aangedragen voor een opinion statement. Aangedragen zijn: taxation and remote working en het vaststellen van de prioriteiten voor de CFE binnen het belastingbeleid van de Europese Commissie mede in het licht van de verkiezingen en een nieuwe Europese Commissie.

Tirza Cramwinckel over botsende perspectieven: 'Er is meer dan het recht en de juridische werkelijkheid'

Mag je als burger op de algemene voorlichtingsinformatie van de Belastingdienst vertrouwen? En als je dat doet en die informatie blijkt later niet correct of niet volledig, voor wie zijn dan de consequenties? Biedt het recht hierin voldoende rechtsbescherming? Tirza Cramwinckel verdiept zich al bijna een decennium in dergelijke vragen en promoveerde hierop.

Tekst Wilma Straathof | interview Wil Vennix | fotografie Raphaël Drent

Het is alweer twee jaar geleden dat Tirza Cramwinckel haar proefschrift verdedigde met de titel 'Voorlichting door de Belastingdienst in rechtsstatelijke context. Een juridisch en communicatiewetenschappelijk onderzoek naar gewekt vertrouwen'. Dat leek de redactie toentertijd een mooi onderwerp voor Het Register. Want haar proefschrift gaat over vragen die voor alle belastingadviseurs wezenlijk en interessant zijn.

De wens werd geen echt voornemen en de tijd tikte voort. Totdat wij hoorden dat ze afgelopen februari de Stevensprijs ontving. De jury van de prijs roemde haar 'indrukwekkend proefschrift', dat 'een duidelijk voorbeeld is van een publicatie die de maatschappij vooruit helpt'. Hiermee kwam de eerdergenoemde wens weer in gedachten en nodigden we haar uit om hierover samen met Leo Stevens in gesprek te gaan. Stevens is niet alleen naamgever van de Stevensprijs, lid van haar promotiecommissie, maar ook nog eens een wetenschapper die ingewikkelde kost in heldere taal kan uitleggen. En zo gingen wij gezamenlijk over dit onderwerp in gesprek.

Nederlands en Fiscaal Recht

Om toch maar te beginnen bij het begin. Hoe is Tirza Cramwinckel ertoe gekomen om Nederlandse taal en Fiscaal recht te combineren en dit proefschrift te schrijven, vraagt Wil Vennix aan het begin van het gesprek. Ze vertelt dat ze op basis van een voorliefde voor taal dacht over klassieke talen en journalistiek, 'maar uiteindelijk in Leiden 'Nederlandse taal en cultuur' is gaan studeren.' Toen ze daar een jaar mee bezig was, besloot ze

Rechten erbij te gaan doen en dat werd vervolgens de specialisatie Fiscaal Recht 'omdat dat een relatief technisch rechtsgebied is en daarmee uitdagend'.

Al tijdens haar bachelor startte ze met het combineren van beide kennisterreinen door onderzoek te doen naar voorlichtingsteksten van de Belastingdienst. 'Mijn bachelorscriptie ging over de kwaliteit van voorlichtingstekst als 'vertaling' van een fiscale wettekst. Welke ingrepen zijn er toegepast en hoe is het resultaat te beoordelen? En gaandeweg mijn fiscale studie ben ik me steeds meer gaan verdiepen in de juridische consequenties van voorlichting.' Ze raakte geïntrigeerd omdat ze ervoer dat het wringt. 'Vanuit de taal en communicatie had ik geleerd dat alles in begrijpelijke taal is uit te leggen zonder betekenisverlies. Bij fiscaal recht heb je echter die enorme wettenbundel en dan vraag je je af hoe je dat kan overbrengen in gewone taal. Dat is een ingewikkelde taak waarbij ook een vertaalslag nodig is van de taal van de wetgever naar de taal van de burger.' Als voorbeeld noemt ze dat een fiscaal begrip als 'partner' of 'ondernemer', een specifiekere betekenis heeft dan in het gewone spraakgebruik. 'De complexiteit van belastingwetteksten is zo hoog en het is zulke technische materie, dat de Belastingdienst nogal een uitdaging heeft om de fiscale regels begrijpelijk uit te leggen.' Daarin kunnen onvermijdelijk weleens dingen misgaan.

Verschillende perspectieven

Haar combinatie van studies, en de daarmee samenhangende verschillende perspectieven, heeft haar doen realiseren dat er meer is dan de juridische werkelijkheid. 'Als jurist is het verklaarbaar dat de Hoge Raad zegt dat

het risico op onjuistheden in voorlichting van de Belastingdienst in beginsel bij de belastingplichtige moet worden gelegd.' De Belastingdienst moet wel ruimte krijgen om zijn voorlichtende taak uit te kunnen voeren, is het idee.

Vanuit de invalshoek van communicatie gezien, het burgerperspectief, noemt ze het volstrekt onlogisch om te zeggen dat voorlichting zo belangrijk is dat het daarom nodig zou zijn het risico bij de minst deskundige partij te leggen. 'Juist de deskundige partij heeft de kennis en autoriteit om uit te leggen hoe het zit. Vanuit de communicatieve bril kan je er dus heel anders over denken. En vanuit die gedachten ben ik getriggerd voor dit onderwerp.'

'Heel interessant dat je dit vertelt', reageert Leo Stevens. Hij herkent dit spanningsveld van het schrijven van columns en artikelen. 'Het is steeds opnieuw een communicatieve worsteling. Maar tegelijkertijd een creatieve uitdaging. Je probeert regels en wetten die door ingewikkeld juridisch taalgebruik nagenoeg onbegrijpelijk zijn, breed toegankelijk te maken door ze te vertalen in gewone mensentaal. Je poogt je daarbij zoveel mogelijk in te leven in de situatie van de lezer en hem op verantwoorde wijze duidelijkheid te bieden. Het is daarbij steeds zoeken naar de meest effectieve invalshoek. Je wilt als het ware in dialoog zijn met de lezer, dat je bij wijze van spreken naast de lezer op de bank zit en vraagt of het allemaal duidelijk is.'

In het gesprek komt het onderscheid tussen voorlichting en communicatie meermaals aan de orde. Waar het bij voorlichting in beginsel eenrichtingsverkeer betreft, gaat communicatie juist van interactie uit; een dialoog. Het is niet alleen zenden, maar ook ontvangen en uitwisselen. 'Wordt er niet teveel gezonden?', vraagt Venix zich daarop af.

Belastingdienst voorloper

Dat brengt Cramwinckel bij de opgave waar de Belastingdienst voor staat. Wat de Belastingdienst op het gebied van de voorlichting doet, noemt ze knap. Want heel ingewikkelde materie geven ze op een begrijpelijker wijze weer voor een grote en diverse groep eindgebruikers. Denk aan de website waarbij informatie wordt gethematiseerd in plaats van wettelijk gestructureerd, zoals voor levensgebeurtenissen als echtscheiding, overlijden en hypotheekrenteaftrek. 'Sinds de jaren tachtig is de Belastingdienst voorloper op het gebied van voorlichting aan de burger. En ontwikkelden ze een strategie. Communicatie is niet alleen een hulpmiddel voor belastingplichtigen, maar ook een beleidsinstrument van de Belastingdienst. Van die communicatiekant zijn wij in het belastingrecht niet zo op de hoogte.'

Cramwinckel heeft vele beleidsdocumenten van de Belastingdienst over communicatie uitgelopen en onderzocht hoe de Belastingdienst zijn voorlichtende taak sinds de jaren tachtig invult. Ze noemt dit van belang om in beeld te krijgen of dit overeenstemt met de veronderstellingen die in de jurisprudentie over voorlichting worden gehanteerd en hoe zich dat verhoudt

Leo Stevens en Tirza Cramwinckel

met de consequenties.

Haar onderzoek heeft ze niet vanuit de Belastingdienst gedaan, maar met het blik van een buitenstaander. Naast de beleidsdocumenten heeft ze de eigenschappen van diverse vormen van voorlichting door de Belastingdienst onderzocht, zoals de website, folders, Belastingtelefoon en de toelichting bij het aangifteprogramma. Juridisch is er een onderscheid tussen enerzijds beleid of een standpunt en anderzijds voorlichting, maar voor een niet-deskundige is dat niet bekend. Dit met elkaar besprekend komt nog aan de orde dat bij de Belastingtelefoon door alle informatie die je bij het bellen moet geven en het feit dat in je dossier wordt gekeken, het kan lijken dat er persoonlijk antwoord wordt gegeven, terwijl de intentie niet is om een toezegging te doen. Het gaat hier ook om algemene voorlichting.

Juridisch en burgerperspectief

Kern van haar onderzoek is de spanning tussen het juridische – en burgerperspectief. Uit het onderzoek volgt dat de juridische grondhouding zou moeten zijn dat burgers moeten kunnen vertrouwen op de voorlichting van de Belastingdienst. Dat staat haaks op de huidige koers, want de hoofdregel van de Hoge Raad bij een beroep op het vertrouwensbeginsel bij voorlichting is 'nee, tenzij'. En daarmee wordt het risico van tekortschietende voorlichting in beginsel bij de minst deskundige partij gelegd.

De huidige koers en mogelijkheden voor verbetering heeft ze in haar proefschrift minutieus uitgezocht en onderbouwd. En op een bepaald moment was dit zo logisch, zo evident, dat ze zich na vele jaren studie afvroeg of ze wel iets te melden had. Maar gelukkig wist toen haar promotor haar ervan te overtuigen dat het

Stevensprijs

Op 9 februari 2024 nam Tirza Cramwinckel de Stevensprijs in ontvangst. Deze prijs is wordt jaarlijks toegekend aan een jonge auteur die complexe fiscale materie op eenvoudige wijze weet te verwoorden. In haar toelichting zei de jury: 'Haar publicaties laten een sterke combinatie zien van wetenschap met praktisch gebruik.' Ze kreeg de Stevensprijs voor haar wetenschappelijke publicaties én haar werkzaamheden in de praktijk en het onderwijs.

Bij het in ontvangst nemen noemde Tirza het winnen van de Stevensprijs een 'grote eer' en 'een prachtige stimulans' om te blijven schrijven en zich speci-

fiek bezig te blijven houden met fiscaaltechnische onderwerpen. 'Ik schrijf graag, omdat ik zo een bepaald onderwerp kan uitdiepen en mijn gedachten erover ontwikkelen. Vaak zijn de concrete onderwerpen van mijn stukken gedreven door nieuwsgierigheid of een vraag waar ik tegenaan loop. Ik wil ook over de grenzen van het belastingrecht heen kijken, bijvoorbeeld door een fiscaal vraagstuk vanuit een taalkundige bril te onderzoeken. Of door het bestuursrecht erbij te pakken. Er liggen nog 1001 ideeën om over te schrijven en de Stevensprijs heeft mijn enthousiasme nog verder gestimuleerd.'

juist goed is dat de conclusie van een proefschrift logisch is. Cramwinckel: 'Dat neemt niet weg dat vanuit het burgerperspectief mijn onderzoek weinig nieuwsaarde heeft. Want daar was het uitgangspunt al, 'ja, natuurlijk' mag je vertrouwen op de voorlichting door de overheid. Maar juridisch gezien staat dat haaks op het huidige uitgangspunt. En waarom dat gek is, is uit het onderzoek naar boven gekomen. Die mate van onderbouwing had ik niet kunnen voorzien.'

Afweging voor- en nadelen

Vraag is waarom de Hoge Raad een strenge koers vaart waarin burgers die verwachtingen hebben ontleend aan achteraf onjuiste voorlichting als regel zich niet met succes op het vertrouwensbeginsel kunnen beroepen. Cramwinckel geeft als verklaring het argument van het belang dat belastingplichtigen erbij hebben dat de Belastingdienst zijn voorlichtende taak onbelemmerd kan uitvoeren. Bovendien worden belastingen geheven op basis van de wet – en niet op basis van voorlichting. De Hoge Raad maakt een afweging tussen het legaliteitsbeginsel en het vertrouwensbeginsel, waarbij uitgangspunt is dat de wet moet worden toegepast. In haar proefschrift heeft ze als het ware met een fileermesje uiteengerafeld welke aannames erachter 'nee, tenzij' zitten, waarom die hoofdregel niet logisch is gezien het vertrouwensbeginsel en waarom de koers juridisch gezien aangepast zou moeten worden in verband met de voorlichtende taak. Want waarom geeft de Belastingdienst voorlichting? Dat is niet slechts een 'service', maar het is verankerd in rechtstatelijke beginselen en heeft te maken met rechtszekerheid. 'Het is eigenlijk een compensatiestrategie voor waar de wet die

duidelijkheid niet kan geven. De functie van voorlichting is dus veel belangrijker dan wordt onderkend. Rechtshandhaving en rechtsbescherming moeten beter in evenwicht zijn. De huidige hoofdregel legt in de kern de voordelen van voorlichting bij de Belastingdienst en de nadelen bij de burger. Dat is niet in evenwicht. Zeker niet als je kijkt naar de functie van voorlichting in het heffingsproces, het is een onderdeel van de compliancestrategie.'

Maatwerk

In de huidige stand van het recht kan een beroep op het vertrouwensbeginsel enkel leiden tot 'alles' of 'niets'. Zouden we daar niet meer maatwerk moeten gaan leveren? Varianten tussen alles en niets, vraagt Cramwinckel zich af. Dat roept bij Vennix en Stevens gelijk vragen op. Vennix: 'Hoe ga je dat doen. Ga je een beetje gelijk geven?' Stevens benoemt dat het daarbij vooral moet gaan om 'het relativeren van de dominantie van de juridische werkelijkheid. In het recht zijn we steeds met ficties bezig. We gaan uit van een fictieve werkelijkheid, die niet aansluit bij de echte werkelijkheid waar mensen mee te maken hebben.' Daarom sprak hij in zijn colleges ook niet graag in abstracties, maar maakte het fiscale probleem concreet. En vindt hij het belangrijk dat studenten als onderdeel van hun opleiding ervaring opdoen in een belastingwinkel, omdat ze moeten leren te luisteren om problemen te onderkennen en te kunnen begrijpen, om vervolgens daarop het recht toe te passen. 'Dat kun je ze niet in de collegezaal leren. Dat moeten ze ervaren in gesprek met de hulpzoekende personen.' Daarom heeft hij in Rotterdam de belastingwinkels steeds fanatiek ondersteund.

Koerswijziging en methodewijziging

Haar conclusie is dat de hoofdregel 'nee, tenzij' herijking behoeft. In haar proefschrift doet ze een voorstel voor een koerswijziging en een methodewijziging. De nieuwe koers houdt kort gezegd in dat het risico op onjuiste voorlichting niet langer in beginsel bij de belastingplichtige moet worden gelegd. Als methodewijziging stelt ze voor om 'nee, tenzij' te vervangen door een afwegingskader. De centrale vraag daarbij is in essentie: zijn de gewekte verwachtingen in de gegeven omstandigheden redelijk? In die redelijkheidstoets moet meer oog zijn voor de omstandigheden van het geval. Dat roept de vraag op: wat heeft de Belastingdienst tot nu toe met haar onderzoek gedaan? Cramwinckel zegt dat ze hier in feite geen antwoord op kan geven. 'Dan zou je de blik van binnenuit moeten hebben, en die heb ik niet.' En geeft daarbij aan dat haar betoog zich primair richt op de rechter omdat de rechtsregels van het vertrouwensbeginsel uit de jurisprudentie komen. De Belastingdienst zou zich in de uitvoering wel kunnen richten op gevallen waar dit aan de hand is en daar beleid op maken. Stevens vindt het antwoord van Cramwinckel veel te bescheiden. Hij is trots op wat ze met haar proefschrift heeft bereikt. 'Er wordt concreet iets mee gedaan. Dat

zie je in de mentaliteit binnen het functioneren van de Belastingdienst, er is al veel meer gewijzigd in de richting van de denkwijze die jij beschreven hebt. Dat er veel meer bescherming is, dat ambtenaren meer ruimte hebben gekregen om tot invulling te komen van het recht. Dat is anders dan in de tijd van staatssecretaris Vermeend, waar eenheid van beleid centraal stond – en ‘recht’ was wat de staatssecretaris zegt dat recht is. Nu is er meer ruimte om de beleidsinvulling te kiezen die rechtens passend is. Rechtstoepassing is niet meer zo rigide. Het komt weliswaar nog te vaak voor, maar het kantelpunt valt samen met de boodschap van dit proefschrift. Dat maakt mij enthousiast.’

Cramwinckel geeft daarbij aan dat het proefschrift in vruchtbare aarde is gevallen. ‘In een tijd dat er meer oog is voor rechtsbescherming en het burgerperspectief.’ Toen zij startte met haar onderzoek was de combinatie die ze heeft gelegd tussen voorlichting en fiscaliteit geen onderwerp van onderzoek. Dat was anders op het moment dat haar onderzoek uitkwam, toen was de aandacht volop gericht op de problemen die als gevolg van de toeslagenaffaire boven kwamen drijven.

Belastingadviseurs

Wat kan haar onderzoek voor belastingadviseurs betekenen? Cramwinckel noemt een aantal zaken waar belastingadviseurs scherp zouden moeten zijn. In de regel baseren zij zich op de wet, maar ook zij zullen mogelijk op bijvoorbeeld de website van de Belastingdienst kijken voor informatie. Dan is het aan te raden om de geraadpleegde informatie te bewaren, want ze ziet dat als een beroep wordt gedaan op het vertrouwensbeginsel dit in de rechtspraak vaak sneuvelt omdat de belastingplichtige niet voldoet aan zijn bewijslast. ‘Zorg dat je de juiste bronnen raadpleegt, maar ook je bewijs op orde hebt. Maak bijvoorbeeld screenshots en maak bij mondelinge communicatie aantekeningen’, is kortweg haar advies. ‘Zo dat je kan onderbouwen op basis waarvan eventuele verwachtingen zijn gewekt. Want de bewijslast rust op de belastingplichtige.’

Stevens benadrukt dat belangrijk is dat belastingadviseurs en inspecteurs zich bewust zijn van hun verschil in positie bij de wetstoepassing. Inspecteurs moeten zich realiseren dat adviseurs de gerechtvaardigde belangen van hun klant dienen. Als zij dat niet doen, worden zij civielrechtelijk teruggefloten. Bij inspecteurs ligt dat anders. Hun opdracht is niet het belang van de schatkist te dienen, maar van het recht. Dat bewustzijn is zijns inziens onvoldoende ontwikkeld.

Betere wetten

Er wordt tot slot nog opgemerkt dat alles begint met betere wetten, die makkelijker uit te leggen zijn. Als de Belastingdienst dat in de voorlichting kan, kan dat dan ook niet in de wet? Cramwinckel: ‘Nee, want hoe complexer de wet, hoe lastiger het is om deze uit te leggen en hoe groter de kans op miscommunicatie tussen uitvoerder en burger, maar ook tussen wetgever en Belastingdienst.’ Waarop Vennix aanvult: ‘En als je gaat

interpreteren is dat natuurlijk zelden waardevrij.’ Waarbij ook nog eens geldt dat het voor de belastingplichtige moeilijk is om een onderscheid tussen informatie en interpretatie aan te brengen.

Cramwinckel zegt tot besluit: ‘Als je er goed over gaat nadenken, dan gaat mijn onderwerp uiteindelijk over de vraag: hoe ga je om met de bescherming van een burger in de rechtsstaat. Wat verwacht je in het belastingrecht van de burger, wat verwacht je van de overheid en hoe weeg je dat onderling af?’

Tot besluit

En bij wijze van disclaimer. Achterafgezien was het wellicht een zelfoverschatting te denken dat we in ruim anderhalf uur spreektijd het belang van haar onderzoek zouden kunnen samenvatten. Acht jaar studie en een lijvig proefschrift van ruim 600 pagina’s boordevol informatie, daar raak je niet snel over uitgepraat. Daar valt veel meer over te zeggen – vooral ook als je in goed gezelschap bevindt. En dat was het die middag in Den Haag met mr. dr. Tirza Cramwinckel die zeer gedegen kennis heeft over belasting, rechtstaat en communicatie, emeritus-hoogleraar Leo Stevens die de context verbreedt en verdiept en Wil Vennix die gesprekleiding had en zijn ruime ervaring als belastingadviseur inbracht. Tot slot keek Wilma Straathof mee met een communicatieblik en vatte het levendige gesprek samen.

Tirza Cramwinckel

Tirza Cramwinckel studeerde Nederlandse taal en cultuur en Fiscaal recht aan de Universiteit Leiden. Daarna promoveerde ze (cum laude). Op dit moment werkt ze als advocaat op de fiscale praktijkgroep bij Stibbe en is daarnaast een dag per week aan de Universiteit Leiden als universitair docent bij de afdeling belastingrecht. Ze publiceert regelmatig, is bestuurslid van de Vereniging voor Belastingwetenschap en is redactielid van het Weekblad Fiscaal Recht, vaste medewerker van Tijdschrift Formeel Belastingrecht, Fed en Taxvisions.

Jurisprudentie en wetgeving

INKOMSTENBELASTING

- 2024-018 Premiedeel heffingskorting niet-inwoner berekend over Nederlands inkomen 34
- 2024-019 Voordeel uit lucratief belang van Duits ingezetene geen in Nederland belast ROW 34
- 2024-020 Gebruikelijk loon voor gering werk van echtgenoot a.b.-houdster 35

ERF- EN SCHENKBELASTING

- 2024-021 Huwelijkse voorwaarden in zicht van overlijden meestal geen belaste verkrijging 35
- 2024-022 Inspecteur meldde systeemfout schenkbelasting tijdig; aanslag intact 36

- 2024-024 Omslagstelsel PEB, met uitzondering van overgangsrecht, niet meer toegestaan 36

FORMEEL

- 2024-025 Fiscus verstuurt buitenlandse post altijd per PostNL: aanslag correct bekendgemaakt 37
- 2024-026 Prejudiciële vragen aan Hoge Raad over immateriële schadevergoeding 37
- 2024-027 CBB versoepelt termijnoverschrijdingen bij instellen bezwaar en beroep 37
- 2024-028 Huurder heeft volgens Hoge Raad niet altijd belang bij ontvangen WOZ-beschikking 38

INKOMSTENBELASTING

2024-018 Premiedeel heffingskorting niet-inwoner berekend over Nederlands inkomen

Het volgende arrest van de Hoge Raad gaat over de bepaling van de grondslag van het premiedeel van de ouderenkorting en is ook van belang voor het (belastingdeel) van andere onderdelen van de standaardheffingskorting.

Een in 1952 geboren man woonde in 2021 in Polen. Hij was in dat jaar buitenlands belastingplichtig in Nederland en niet aan te merken als kwalificerende buitenlandse belastingplichtige. Hij had een AOW uitkering van € 7.991 die belastbaar was in Nederland. Daarnaast had hij inkomsten van € 47.762 die niet in Nederland belastbaar waren. Hij was van 1 januari tot en met 23 juli 2021 verplicht verzekerd voor de Nederlandse volksverzekeringen. Hij was premieplichtig voor de wettelijke nabestaandenverzekering en de wettelijke verzekering langdurige zorg. Bij zijn aanslag IB/PVV 2021 werd inkomstenbelasting geheven naar een belastbaar inkomen uit werk en woning van € 7.991, en PVV over een herleid premie-inkomen van € 19.711 waarbij was uitgegaan van premieplicht van 1 januari tot en met 23 juli 2021. Na bezwaar paste de inspecteur de volgende heffingskortingen voor de volksverzekeringen toe: algemene heffingskorting € 113, arbeidskorting € 596 en alleenstaande-ouderenkorting € 127. De man ging in beroep en stelde dat hij ook recht had op de heffingskorting voor de volksverzekeringen voor zover het ging om de ouderenkorting. Rechtbank Zeeland-West-Brabant stelde hierover een prejudiciële vraag aan de Hoge Raad.

De Hoge Raad beantwoordde de prejudiciële vraag van de rechtbank als volgt:

“Voor een buitenlandse belastingplichtige die geen kwalificerende buitenlandse belastingplichtige is in de zin van artikel 7.8 Wet IB 2001, moet de heffingskorting voor de volksverzekeringen, evenals de heffingskorting voor de inkomstenbelasting, worden berekend op basis van het bedrag van de standaardheffingskorting. Voor zover het om inkomen uit werk en woning gaat, moet de van

die korting deel uitmakende ouderenkorting worden vastgesteld op basis van het belastbare inkomen uit werk en woning in Nederland van de belastingplichtige als bedoeld in afdeling 7.2 Wet IB 2001 (het binnenlandse inkomen). De aldus berekende heffingskorting voor de volksverzekeringen moet op grond van artikel 2.6a van de Regeling Wfsv tijdsevenredig worden verminderd naar rato van de periode van premieplicht in het kalenderjaar als het gaat om iemand die, anders dan door overlijden, slechts gedurende een gedeelte van het kalenderjaar premieplichtig is.”

■ Hoge Raad 22 maart 2024, nr. 23/04137, ECLI:NL:HR:2024:470

2024-019 Voordeel uit lucratief belang van Duits ingezetene geen in Nederland belast ROW

Een in Duitsland wonende man was tot en met 30 september 2018 in dienstbetrekking bij een in Nederland gevestigde bv. Hij bezat tot 1 oktober 2018 een certificaat van een gewoon aandeel, wat overeenkwam met een 0,5% belang in het totale geplaatste kapitaal. Dit belang kwalificeerde als een (direct gehouden) lucratief belang in de zin van artikel 7.2, lid 2, onder c en lid 3 in verbinding met artikel 3.92b Wet IB 2001. Hij ontving in 2018 uit het lucratief belang in totaal € 1.883.697 aan dividend. De bv had hierover 15% Nederlandse dividendbelasting ingehouden en afgedragen. Op 1 oktober 2018 vervreemde hij zijn lucratief belang en realiseerde daarbij een vervreemdingswinst van € 5.183.962. De man deed op 14 februari 2020 met een C-biljet voor buitenlands belastingplichtigen aangifte inkomstenbelasting 2018. Hierin was het vervreemdingsvoordeel als resultaat uit overige werkzaamheden (ROW) aangegeven en was ook aangegeven dat dit bedrag niet in Nederland belastbaar was. Het dividend was in de aangifte aangegeven als Nederlandse inkomsten belast tegen een verlaagd tarief van 15%. De inspecteur belastte een ROW van € 5.413.827 dat bestond uit het totale inkomen uit het lucratief belang (€ 1.883.697 dividend + € 5.183.962 vervreemdingsvoordeel = € 7.067.659), vermenigvuldigd met 76,6%, zijnde het deel van het loon dat gedurende het hele dienstverband bij de bv aan loon was genoten en dat in Nederland belastbaar was. De man

stelde dat Nederland op grond van artikel 10, lid 2, onderdeel c, van het belastingverdrag met Duitsland maar een beperkt heffingsrecht van 15% had voor het dividend. Op het vervreemdingsvoordeel was volgens hem artikel 13, lid 5, van het belastingverdrag van toepassing dat een exclusief heffingsrecht toeweest aan zijn woonstaat, te weten Duitsland.

Rechtbank Zeeland-West-Brabant besliste dat het dividend binnen de in artikel 10, lid 3, van het belastingverdrag gegeven definitie van dividenden viel, omdat sprake was van inkomsten uit aandelen die aanspraak gaven op een aandeel in de winst. Dat een dividend uit aandelen die een lucratief belang vormden voor de belastingheffing in Nederland als resultaat uit overige werkzaamheden werd belast, was voor de uitleg van het belastingverdrag zonder betekenis. Het met de vervreemding van het certificaat behaalde vervreemdingsvoordeel viel onder het vermogenswinstartikel van het belastingverdrag op grond waarvan dit voordeel slechts belastbaar was in de woonstaat. De rechtbank besliste dat het dividend en het vervreemdingsvoordeel niet (ook) onder het arbeidsartikel vielen. De aanslag moest worden verminderd naar een box 1-inkomen van € 2.155.003, onder toepassing van het 15%-tarief op het in dat bedrag begrepen dividend van € 1.883.697.

■ *Rechtbank Zeeland-West-Brabant 7 maart 2024, nr. 23/3013, ECLI:NL:RBZWB:2024:1503*

2024-020 Gebruikelijk loon voor gering werk van echtgenoot a.b.-houdster

Een vrouw bezat alle aandelen van een bv. Haar echtgenoot was sinds 16 augustus 2019 bestuurder en enig aandeelhouder van de bv tot de ontbinding van de vennootschap op 2 november 2021. De inspecteur stelde dat de gebruikelijk loonregeling op de echtgenoot van toepassing was en legde naheffingsaanslagen loonheffingen op waarbij het gebruikelijk loon van de echtgenoot van 7 april 2017 tot en met 31 december 2017 werd vastgesteld op € 36.986 en het gebruikelijk loon van 1 januari 2018 tot 31 december 2018 op € 45.000. Verder legde de inspecteur vergrijpboeten op van € 2.450 (2017) respectievelijk € 2.992 (2018). De bv ging in beroep.

Rechtbank Noord-Holland besliste dat de echtgenoot (enige) werkzaamheden voor de bv had verricht. Hij stond daarom in fictieve dienstbetrekking tot de bv. Dit betekende dat in de jaren 2017 en 2018 ten minste € 45.000 aan loon in aanmerking moest worden genomen. De bv had een lager gebruikelijk loon niet aannemelijk gemaakt. Dat de echtgenoot fulltime had gewerkt voor andere werkgevers, betekende niet dat het normbedrag van € 45.000 met een deeltijdfactor moest worden verminderd. Een vermindering was pas mogelijk als de bv aannemelijk maakte dat het gebruikelijk loon waarbij rekening werd gehouden met een deeltijdfactor op een lager bedrag dan het normbedrag moest worden gesteld. Er was ook geen sprake van een langdurige verliessituatie die aanleiding zou kunnen geven om de gebruikelijkloonregeling niet toe te passen of om een lager gebruikelijk loon in aanmerking te nemen. De naheffingsaanslag was terecht en tot het juiste bedrag opgelegd. Dat gold ook voor de vergrijpboeten omdat het aan grove schuld van de bv was te wijten dat te weinig belasting was geheven

maar de rechtbank verminderde deze met 20% wegens overschrijding van de redelijke termijn.

■ *Rechtbank Noord-Holland 13 december 2023, nr. 22/3802, ECLI:NL:RBNHO:2023:13501*

ERF- EN SCHENKBELASTING

2024-021 Huwelijkse voorwaarden in zicht van overlijden meestal geen belaste verkrijging

Een vrouw huwde op 2 september 2015 in wettelijke gemeenschap van goederen met een man met wie zij al 33 jaar een affectieve relatie had. Op 19 oktober 2017 gingen zij huwelijkse voorwaarden aan waarbij zij overeenkwamen dat de man gerechtigd zou zijn tot 10% van zowel de schulden als de goederen van de gemeenschap en dat de vrouw gerechtigd zou zijn tot 90% van zowel de schulden als de goederen van de gemeenschap. De man overleed op 9 december 2017. Zijn echtgenote was zijn enige erfgename. Zij stelde zich met betrekking tot de aangifte erfbelasting dat sprake was van een verdeling 10%-90%, maar de inspecteur stelde dat de verdeling 50%-50% was en dat het vrijwillig afstand doen van het recht op 50% was aan te merken als een schenking van de man aan zijn echtgenote. De schenking had plaatsgevonden binnen 180 dagen vóór het overlijden van de man en behoorde volgens de inspecteur tot de nalatenschap. Hij legde een aanslag erfbelasting op naar een belaste verkrijging van € 1.206.459. De vrouw ging in beroep en kreeg van rechtbank Noord-Holland gelijk. De inspecteur ging in hoger beroep. Hof Amsterdam besliste dat het aangaan van huwelijkse voorwaarden geen schenking was maar vond wel dat sprake was van *fraus legis* omdat de huwelijkse voorwaarden alleen waren gewijzigd om erfbelasting te ontgaan.

De Hoge Raad besliste dat het hof terecht had beslist dat het aangaan van huwelijkse voorwaarden geen schenking inhield. Dit nam niet weg dat het aangaan van huwelijkse voorwaarden in uitzonderlijke gevallen kon worden aangemerkt als *fraus legis*. Dat was het geval als (a) het ontgaan van erfbelasting het doorslaggevende motief was geweest voor het aangaan van de huwelijkse voorwaarden, en bovendien (b) het in strijd zou komen met doel en strekking van artikel 1, lid 1, onder 1°, Successiewet als de vermogensverschuiving door het aangaan van de huwelijkse voorwaarden en het vervolgens overlijden van één van de echtgenoten niet zou worden aangemerkt als een verkrijging krachtens erfrecht. Een zodanige strijd met doel en strekking van artikel 1, lid 1, onder 1°, Successiewet deed zich bij huwelijkse voorwaarden als hier aan de orde voor als op het moment van aangaan daarvan zo goed als zeker was dat de echtgenoot die daardoor voor het kleinste deel was gerechtigd tot het gemeenschappelijke vermogen, eerder zou overlijden dan de andere echtgenoot, en dat daardoor de vermogensverschuiving zich zou voordoen. In zo'n geval was de gerechtigdheid tot het gezamenlijke vermogen alleen gewijzigd om erfbelasting te vermijden. Het hof had volgens de Hoge Raad het beroep van de inspecteur op *fraus legis* ten onrechte alleen beoordeeld aan de hand van het criterium of op het moment van het aangaan van de huwelijkse voorwaarden sprake was van enigszins gelijke levens- en sterftetekansen. Op het moment van aangaan van de huwelijkse voorwaarden was het

volgens de Hoge Raad echter niet zo goed als zeker dat de man vóór zijn echtgenote zou overlijden. Er was daarom geen reden om de bevoordeling van de vrouw door het aangaan van de huwelijkse voorwaarden, met toepassing van *fraus legis* als een verkrijging krachtens erfrecht aan te merken. De Hoge Raad vernietigde de aanslag erfbelasting.

■ Hoge Raad 16 februari 2024, nr. 22/00619, ECLI:NL:HR:2024:239

2024-022 Inspecteur meldde systeemfout schenkbelasting tijdig: aanslag intact

Een moeder schonk haar woning op 9 april 2019 aan haar zoon. Op dat moment bewoonden zij, haar zoon en de partner van de zoon (A) de woning. De vrouw overleed in 2019. Haar enig erfgenaam was haar zoon. In 2020 overleed ook de zoon. Zijn partner A was zijn enig erfgenaam. De inspecteur legde voor de schenkbelasting op 9 april 2020 een voorlopige aanslag schenkbelasting op ten name van B. Op 22 juli 2021 volgde de definitieve aanslag schenkbelasting ten name van de “Erven B”. De inspecteur vernietigde die aanslag omdat de tenaamstelling onjuist was. Op 7 februari 2022 legde de inspecteur een (tweede) definitieve aanslag op. Ook deze aanslag was opgelegd ten name van de “Erven B”. De inspecteur meldde al vóór dagtekening van die aanslag aan A dat die aanslag door de onjuiste tenaamstelling werd vernietigd. Op 1 maart 2022 volgde een (derde en juiste) definitieve aanslag schenkbelasting, ten name van de zoon. A ging in beroep en stelde dat de aanslag moest worden vernietigd wegens schending van algemene beginselen van bestuur.

Rechtbank Zeeland-West-Brabant besliste dat gelet op het arrest van de Hoge Raad van 21 februari 2014 (ECLI:NL:HR:2014:344) de derde aanslag in beginsel rechtsgeldig was opgelegd. De inspecteur had in de bezwaarfase tegen de eerste definitieve aanslag de onjuiste tenaamstelling voor het eerst onderkend en gesteld dat sprake was van een (systeem)fout. Hij had dat ook telkens aan A gemeld en geprobeerd om dit ongedaan te maken. Dat dit niet met een was gelukt en er meerdere aanslagen met een onjuiste tenaamstelling waren opgelegd, was onvoldoende om te beslissen dat de algemene beginselen van bestuur zich verzetten tegen het opleggen van de aanslag.

■ Rechtbank Zeeland-West-Brabant 24 januari 2024, nr. 22/3585, ECLI:NL:RBZWB:2024:342 en nr. 21/5688, ECLI:NL:RBZWB:2024:343

2024-024 Omslagstelsel PEB, met uitzondering van overgangsrecht, niet meer toegestaan

Een bv kende in 1987 pensioenrechten toe aan haar directeur-groootaandeelhouder. Sinds 1 oktober 2008 was sprake van een pensioen in eigen beheer (PEB) dat was vastgelegd in een pensioenbrief van 19 februari 2009. De pensioenvoorziening bedroeg op 31 december 2015 € 369.543. Op 1 januari 2016 was er nog een te verrekenen verlies van 2007 van € 666.946 dat te verrekenen was tot en met 31 december 2016. De bv wilde met ingang van 2016 het omslagstelsel toepassen op het pensioen en liet in haar aangifte

vennootschapsbelasting 2016 een bedrag van € 369.543 vrijvallen als negatieve pensioenlast en nam op de balans per 31 december 2016 geen pensioenvoorziening meer op. Na verrekening met het verlies van 2007 bedroeg het belastbaar bedrag over 2016 nihil. De inspecteur weigerde de stelselwijziging en stelde de belastbare winst vast op € 159.180. Het hiermee te verrekenen bedrag van het verlies van 2007 stelde hij bij beschikking vast op € 159.180, zodat ook het belastbare bedrag nihil was. De bv ging in beroep. Hof Arnhem-Leeuwarden besliste ten eerste dat de bv belang had bij de procedure en een procesbelang had bij haar hoger beroep. Het hof besliste vervolgens dat de stelselwijziging niet in strijd was met goed koopmansgebruik. De staatssecretaris ging in cassatie.

De Hoge Raad besliste eerst dat als de bv met de vrijval van de pensioenverplichting verliesverdamping kon voorkomen, zij in een betere positie zou komen met betrekking tot de beschikking verliesverrekening en zij dus belang had bij het maken van bezwaar. Dit gold ook voor het beroep, hoger beroep en beroep in cassatie. De bv had daarom een procesbelang. De Hoge Raad besliste vervolgens dat de pensioenverplichtingen tot 2016 waren gewaardeerd volgens het kapitaaldeckingsstelsel en dat met ingang van 2016 was overgestapt op het omslagstelsel. Daarbij was sprake van een werkgever met één werknemer en dus van een pensioenregeling voor maar één werknemer. In zo'n geval zou het omslagstelsel in feite neerkomen op het toepassen van het kasstelsel omdat voor het kunnen omslaan van pensioenkosten een zeker aantal werknemers van verschillende leeftijden werd verondersteld. Bij maar één werknemer was omslag niet mogelijk. Toepassing van het omslagstelsel (of in dit geval in feite het kasstelsel) leidde ertoe dat de pensioenverplichtingen niet als kosten tot uitdrukking kwamen in de balans. Het achterwege laten van passivering van dergelijke verplichtingen was in strijd met goed koopmansgebruik. De Hoge Raad zag niet langer ruimte voor de opvatting dat goed koopmansgebruik toeliet de passivering van aangegane, juridisch afdwingbare verplichtingen tot het (in de toekomst) betalen van pensioenuitkeringen achterwege te laten. De Hoge Raad kwam in zoverre terug van het arrest van 29 januari 1969 (ECLI:NL:HR:1969:AX5893). De Hoge Raad maakte daarbij geen uitzondering met betrekking tot pensioenverplichtingen voor één werknemer. Het voorgaande gold ook voor andere verplichtingen die soortgelijk waren aan pensioenverplichtingen. Dit betekende dat ook dergelijke verplichtingen op de balans moesten worden gewaardeerd met inachtneming van artikel 3.29 Wet IB 2001, dat wil zeggen naar algemeen aanvaarde actuariële grondslagen waarbij een rekenrente in aanmerking werd genomen van ten minste 4%. Op grond van het vertrouwensbeginsel bleef de hiervoor vermelde rechtspraak gelden voor alle verplichtingen ter zake van pensioenen en lijfrenten die waren aangegaan of overgenomen vóór de datum van dit arrest als met betrekking tot die verplichtingen vanaf hun ontstaan of overname het omslag- of kasstelsel was toegepast. Een toename van pensioen- of lijfrente-verplichtingen door bijvoorbeeld de stijging van de diensttijd of een aanpassing aan de lonen en prijzen werd daarbij niet aangemerkt als het aangaan van nieuwe verplichtingen. De Hoge Raad besliste dat het in 2016 ingevoerde omslagstelsel in strijd was met goed koopmansgebruik. Het beroep in cassatie van de staatssecretaris was gegrond.

■ Hoge Raad 23 februari 2024, nr. 21/05429, ECLI:NL:HR:2024:265

FORMEEL

2024-025 Fiscus verstuurt buitenlandse post altijd per PostNL: aanslag correct bekendgemaakt

Een in Duitsland wonende belastingplichtige leverde zijn Nederlandse aangiften inkomstenbelasting 2012 en 2013 niet in. Er werden ambtshalve aanslagen met verzuimboeten aan hem opgelegd. De man maakte pas in 2020 bezwaar, waarop de inspecteur de bezwaren niet-ontvankelijk verklaarde wegens termijnoverschrijding van de termijn. Hij merkte de bezwaren aan als verzoeken om ambtshalve vermindering maar wees die af omdat ze buiten de vijfjaarstermijn waren ingediend. De man ging in beroep maar rechtbank Zeeland-West-Brabant verwierp zijn stelling dat hij de aanslagen niet had ontvangen.

Hof Den Bosch stelde vast dat niet meer in geschil was dat de aanslag inkomstenbelasting 2012 was ontvangen zodat de aanslag rechtsgeldig bekend was gemaakt. Het verzendrapport dat de inspecteur had verstrekt, maakte niet duidelijk of de aanslag inkomstenbelasting 2013 ter verzending was aangeboden aan PostNL of aan Sandd. De inspecteur verklaarde echter op de zitting bij het hof dat post naar het buitenland altijd (en uitsluitend) aan PostNL ter verzending werd aangeboden, overeenkomstig de voorschriften gesteld in de Postwet. Hiermee had hij aannemelijk gemaakt dat de aanslag inkomstenbelasting 2013 aan PostNL was aangeboden zodat ook deze aanslag op de voorgeschreven wijze was bekend gemaakt. Het hof verklaarde het hoger beroep van de man ongegrond.

■ Hof Den Bosch 18 oktober 2023, nr. 22/00951, ECLI:NL:GHSHE:2023:3441

2024-026 Prejudiciële vragen aan Hoge Raad over immateriële schadevergoeding

Een man ging in hoger beroep tegen de WOZ-waarde van zijn woning en vroeg daarbij om een immateriële schadevergoeding in verband met overschrijding van de redelijke termijn. De gemeente stelde dat geen sprake was van spanning en frustratie, omdat in de machtiging afstand was gedaan van een te ontvangen vergoeding ten gunste van het no-cure-no-pay-bureau. Verder moest de immateriële schadevergoeding volgens de gemeente worden gematigd, omdat het financiële belang bij de waardevermindering maar € 115,89 bedroeg. Hof Den Bosch verzocht de Hoge Raad de volgende vragen door middel van een prejudiciële beslissing te beantwoorden:

- 1 Staat een beding waarin is overeengekomen dat een door de rechter te bepalen vergoeding voor immateriële schade ten goede komt aan de rechtsbijstandverlener, in de weg aan het toekennen van een dergelijke vergoeding aan de belanghebbende?
- 2 Moet de zogenoemde 'bagatel-grens' van € 15 – waarbij kan worden volstaan met de constatering dat de redelijke termijn is overschreden zonder dat een vergoeding voor immateriële schade wordt toegekend – worden verhoogd en zo ja, tot welk bedrag?

- 3 Moet de immateriële schadevergoeding worden gemaximeerd op het pleitbare financiële belang bij de procedure?
- 4 Moet de immateriële schadevergoeding in procedures over de WOZ (en eventueel andere heffingen) worden gemaximeerd op € 50 per zes maanden overschrijding?
- 5 Moet griffierecht worden vergoed in zaken waarin titel 8:4 Awb van toepassing is en het (hoger) beroep in de hoofdzaak ongegrond is, maar een immateriële schadevergoeding wordt toegekend?"

■ Hof Den Bosch 6 maart 2024, nr. 22/00148, ECLI:NL:GHSHE:2024:699

2024-027 CBB versoepelt termijnoverschrijdingen bij instellen bezwaar en beroep

De RVO verklaarde het bezwaar van een bv tegen de vaststelling van een TVL-subsidie niet-ontvankelijk omdat het bezwaar te laat was ingediend. De bv ging in beroep en stelde dat de termijnoverschrijding verschoonbaar was. Zij beriep zich op zorgen en stress door de coronapandemie en op de watersnoodramp in Valkenburg in de zomer van 2021 die haar onderneming ernstig had geraakt. Daarnaast had zij te maken met personeelstekorten in de periode dat de coronamaatregelen werden versoepeld. Hierdoor en vanwege de vele TVL-aanvragen in de groep vennootschappen waarvan zij deel uitmaakte, was het voor haar ondoenlijk om steeds de stand van zaken in de digitale omgeving in de gaten te houden. Daardoor had zij het vaststellingsbesluit en ook de e-mailnotificatie over het hoofd gezien. Het College van Beroep voor het Bedrijfsleven (CBB) verklaarde het beroep ongegrond, waarna de bv in verzet ging. Een meervoudige kamer van het CBB verwees de zaak daarop naar de grote kamer.

De grote kamer van het CBB besliste dat door bestuursorganen en bestuursrechters in bepaalde gevallen bij de beoordeling van de verschoonbaarheid van een termijnoverschrijding meer rekening moet worden gehouden met bijzondere omstandigheden van de indiener van het bezwaar- of het beroepschrift. Hierbij kan worden gedacht aan:

Persoonlijke omstandigheden van de indiener zelf, zoals psychisch onvermogen, ernstige ziekte of ongeval van de indiener of ziekte of overlijden van zijn naasten en de zorgtaken die daarmee gepaard gaan.

Externe omstandigheden die voor overbelasting of stress bij de indiener zorgen, zoals een natuurramp, een besmettelijke dierziekte op het bedrijf of een brand in de woning of in een bedrijfspand.

Als zich dit soort bijzondere omstandigheden voordoen, moet de indiener volgens het CBB minder snel worden tegengeworpen dat hij zaken had kunnen organiseren om termijnoverschrijding te voorkomen, zoals het inschakelen van een gemachtigde of andere bijstandsverlener of het indienen van een pro-forma bezwaar- of beroepschrift. Daarnaast biedt de term "redelijkerwijs" in artikel 6:11 Awb het bestuursorgaan en de bestuursrechter volgens het CBB enige ruimte om ook in gevallen waarin maar een *geringe verwijtbaarheid* is met betrekking tot de termijnoverschrijding, deze niet aan de indiener toe te rekenen. Of daarvan sprake is, is

afhankelijk van de omstandigheden van het geval. Een belangrijke factor is de hoedanigheid van de indiener. Het kan verschil maken of het gaat om een individuele burger, een kleine onderneming, een grote(re) onderneming, een belangenorganisatie of een bestuursorgaan. De mate van deskundigheid en professionaliteit van de burger, de onderneming, de belangenorganisatie of een andere betrokken entiteit weegt ook mee. Bij de beoordeling of van een geringe verwijtbaarheid sprake is, is verder de omvang van de termijnoverschrijding een belangrijke factor. Ook besliste het CBB dat bestuursorganen en bestuursrechters de indiener uitdrukkelijk moeten voorlichten over de punten waarover deze nog bewijs van extra feiten en (bijzondere) omstandigheden zou moeten aanvoeren.

In alle situaties waarin de termijnoverschrijding niet aan de indiener kon worden toegerekend, moet worden beoordeeld of het bezwaar- of beroepschrift is ingediend zo spoedig als dit redelijkerwijs kan worden verlangd. Tot nu toe was de lijn gevolgd dat de belanghebbende met het maken van bezwaar of het instellen van beroep in ieder geval niet verwijtbaar te laat is als hij dat doet binnen twee weken nadat hij te weten is gekomen dat een besluit is genomen dat zijn belangen kan raken. Afhankelijk van de omstandigheden van het geval kan ook een later gemaakt bezwaar of ingesteld beroep als niet verwijtbaar te laat worden aangemerkt. Het CBB ziet aanleiding om voor deze gevallen voortaan een termijn van zes weken te hanteren waarbinnen de belanghebbende met het maken van bezwaar of het instellen van beroep in ieder geval niet verwijtbaar te laat is. In de zaak van de bv besliste het CBB dat geen sprake was van bijzondere omstandigheden die maakten dat de termijnoverschrijding niet verwijtbaar was. De termijnoverschrijding was niet verschoonbaar.

■ *College van Beroep voor het Bedrijfsleven 30 januari 2024, nr. 22/1049, ECLI:NL:CBB:2024:31*

2024-028 Huurder heeft volgens Hoge Raad niet altijd belang bij ontvangen WOZ-beschikking

Een man huurde een appartement en ontving van de gemeente Deventer op zijn naam een aanslag gemeentelijke belastingen waarop ook de WOZ-beschikking met de waarde van het appartement voor het jaar 2020 was bekendgemaakt. Hij maakte bezwaar tegen de WOZ-waarde, maar de gemeente verklaarde dat ongegrond. Rechtbank Overijssel verklaarde het beroep van de huurder met toepassing van artikel 8:69a Awb ongegrond. Hof Arnhem-Leeuwarden was het daarmee eens. De huurder ging in cassatie.

De Hoge Raad verwees naar zijn arrest van 20 maart 2020 (ECLI:NL:HR:2020:467 en ECLI:NL:HR:2020:468) waarin was beslist dat iedereen die van de gemeente een WOZ-beschikking ontvangt, geacht wordt daarbij een belang te hebben. De Hoge Raad formuleerde hierop een uitzondering voor huurders die door een wijziging van de vastgestelde WOZ-waarde niet in een gunstiger positie kunnen komen. Het bezwaar of (hoger) beroep moet volgens de Hoge Raad niet-ontvankelijk worden verklaard als de indiener daarbij geen belang heeft, omdat het bezwaar of beroep hem niet in een betere positie kan brengen. De huurder in kwestie had geen belang met betrekking tot het besluit en eventuele bijkomende (rechterlijke) beslissingen zoals die met betrekking tot proceskosten en griffierecht. De gemeente had het bezwaar daarom niet-ontvankelijk moeten verklaren in plaats van ongegrond.

■ *Hoge Raad 8 maart 2024, nr. 22/04590, ECLI:NL:HR:2024:238 en nr. 22/04591, ECLI:NL:HR:2024:325*

Wetgeving

De stand van zaken

per 1 mei 2024

■ Wetsvoorstel +MvT TK

■ Verslag TK

■ Nota n.a.v. verslag TK

■ Eindverslag TK

■ Aangenomen TK

■ Wetsvoorstel EK

■ Voorlopig verslag EK

■ Memorie van Antwoord EK

■ Eindverslag EK

■ Aangenomen EK

■ Staatsblad

■ Datum inwerkingtreding

Spoedwet conditionele eindafrekening dividendbelasting 35 523

Dag na datum Stb

Wet delegatiebepalingen tegemoetkoming schrijvende gevallen 35 930

1-1-2022

Initiatiefwetsvoorstel aanpassing box 2 en vervallen fiscale regelingen 36 128

1-1-2024

Wet herziening bedrag ineens 36154

Bij KB

Initiatiefwetsvoorstel Wet vermogensbelasting 2024 36 173

1-1-2024

Nieuwe avonturen na het RB

Toen vicevoorzitter Chantal Moelands de beslissing had genomen – na 7,5 jaar deel uitgemaakt te hebben van het RB-bestuur – om in de ALV van 28 juni 2024 het bestuur te verlaten, diende de volgende uitdaging zich al snel aan: het wandelen van de befaamde pelgrimstocht naar Santiago de Compostella. Ook bekend als de Camino.

En zij gaat deze uitdaging niet op de gebruikelijke manier aan, maar met de stichting 'Camino Anders Bekeken'. Daarbij gaan blinde of slechtziende wandelaars samen met hun ziende buddy's op pad. Dit jaar is ze uitgeloot; voor 2025 is ze gevraagd om als buddy mee te gaan. Daarom koos ze voor dit jaar als alternatief voor de Camino Francès, een variant met vertrek uit het Franse Saint-Jean-Pied-de-Port. Je passeert dan onder meer Pamplona, wereldberoemd vanwege de jaarlijkse stierenloop, waarbij waaghalzen voor de losgelaten stieren uithollen. We hopen oprecht dat Chantal te verstandig is om daaraan mee te doen.

Waarde toevoegen

Zoals eerder al in een kort artikel op onze site werd vermeld, vond Chantal het tijd om ruimte te maken voor – zoals ze dat zelf omschreef – nieuwe energie. 'Ik ben geen plucheplakker', aldus Chantal, 'ik wil graag waarde toevoegen. Ik heb ervaren hoe leuk ik het besturen vind, dus sta ik open voor vergelijkbare functies. Maar niet in de fiscaliteit; je gaat je opvolgers natuurlijk niet voor de voeten lopen'. Nu is ze zeven en een half jaar een hele periode. In die tijd is veel veranderd, uiteraard ook – of misschien wel vooral – in fiscaal Nederland. Chantal 'diende' in die periode onder drie voorzitters en was zelf een jaar waarnemend voorzitter. En ze werkte samen met meerdere directeuren. Er werd – ook niet onbelangrijk – verhuisd van Culemborg naar Den Haag, en de RB-opleiding werd grondig verbouwd.

Echte RB

Wat niet alle leden zullen weten, is dat Chantal Nederlands recht studeerde in Leiden, waarbij ze zich specialiseerde in handelsrecht en verzekeringsrechtelijke vakken, thans ondernemingsrecht. Nadat ze haar studie had afgerond, werd ze gevraagd als onderzoeker en ging met een proefschrift aan de slag, maar daarmee

Chantal Moelands met haar hond Bailey.

bezig merkte ze dat de praktijk haar meer aansprak. Dus maakte ze de overstap naar de advocatuur en ging daar in de leer. Ze was daarbij werkzaam bij de sectie ondernemingsrecht en daarna arbeidsrecht. Anderhalf jaar nadat ze de beroepsopleiding advocatuur had afgerond en haar stageverklaring had behaald, startte ze samen met haar man een administratie- en belastingadvieskantoor en zo ontstond de combinatie met de fiscaliteit. Om zich verder in de fiscaliteit te bekwamen, volgde ze destijds de opleiding tot CB Adviseur. Over die opleiding zegt ze: 'Deze

was heel praktisch, want wat ik vandaag leerde, kon ik morgen in de praktijk toepassen.' Een adagium dat je wel van meer leden met CB-wortels hoort. Dit gezegd hebbend, benadrukt ze dat ze zich, los van deze wortels, een echte RB voelt. 'Want ongeacht je herkomst – CB of FB – we zijn allemaal lid van dezelfde mooie vereniging, het RB.' Haar destijds behaalde stageverklaring is nog steeds geldig, en ze kan dan ook terug de advocatuur in. Iets dat een serieuze optie vormt overigens. Maar daarover wordt nog nagedacht.

Onderwijs

Het onderwijs binnen onze vereniging heeft altijd haar bijzondere belangstelling gehad. Dat begon al lang geleden. Als docent doceerde ze voor het RB met veel plezier het onderdeel Belastingadviseur van de Toekomst van het BVP (Beroeps vaardighedenprogramma). En als bestuurder was zij vanaf het begin betrokken bij de portefeuille Opleidingen. Het is ook één van de dingen waar ze met bijzonder veel trots op terugkijkt. Ze noemt met name de verdere aanpassing van onze opleiding. 'Waarbij het einddoel toch is de mensen af te leveren als 'trusted advisor' van ondernemers in het midden- en kleinbedrijf. Met daarbij uiteraard veel aandacht voor praktische vaardigheden en soft skills.'

Sowieso was het erg leuk aan de toenmalige CB-opleiding – aldus de scheidend vicevoorzitter – dat je onderaan de ladder kon beginnen om met een universitaire bul te eindigen. Iets dat in wezen tot op de dag van vandaag geldt voor ons huidige modulaire opleidingsstelsel.

'Waarbij het einddoel toch is de mensen af te leveren als 'trusted advisor' van ondernemers in het midden- en kleinbedrijf.'

Vrouwen in Fiscaliteit

Het nieuwsbericht op onze site over Chantals afscheid werd afgesloten met warme woorden richting de community 'Vrouwen in Fiscaliteit', het project waarvan de vicevoorzitter grondlegger is. Ze volgde dan ook niet voor niets de collegereeks 'Excelleren in vrouwelijk leiderschap' aan Nyenrode Business Universiteit. Bij deze community zal Chantal nauw betrokken blijven. Zo beloofde ze. Chantal: dank! Het ga je goed!

MKB-Nederland

Ben jij er bij? ALV en 'Box Talk' 28 juni

Nog niet aangemeld voor onze ALV en het fiscaal congres? Schrijf je dan snel in, want het belooft een fantastische dag te worden vol kennisdeling en ruimte om te netwerken. Kom ons vergezellen in het geheel vernieuwde en uitstekend bereikbare NBC Congrescentrum in Nieuwegein. Of sluit digitaal aan.

Tijdens het fiscaal congres 'Box Talk: Vermogen en Belastingen' (start 13.30 uur), worden alle actualiteiten rondom vermogen en belastingheffing ruimschoots belicht door inspirerende sprekers. Van belastingheffing in box 1, 2 en 3 tot de complexe aspecten van schenk- en erfbelasting. Met uiteraard ook oog voor de toekomst. Denk aan discussies over de mogelijke herinvoering van vermogensbelasting.

Marnix van Rij

Bovendien verwelkomen we niemand minder dan demissionair staatssecretaris Marnix van Rij. De dag sluiten we af met Sander Aarts, voormalig teamleider van de Special Forces. Aarts is bij velen ook

bekend van het gelijknamige tv-programma (Special Forces VIPs).

Introducé

Tegen een gereduceerd tarief kun je als lid een introducé meenemen voor het middagprogramma, ons fiscaal congres. Dat is een mooie, laagdrempelige en daarmee aantrekkelijke manier om een collega, vakgenoot of stagiair kennis te laten maken met de wereld van het RB. Wie neem jij mee?

Schrijf je in via de QR-code, of via: <https://rb.nl/leden/alv-en-fiscaal-congres-2024/>

Programma Jong RB biedt méér dan kennis

Het jaarlijkse cursusprogramma van Jong RB bestaat uit verschillende bijeenkomsten die inzoomen op zowel fiscale inhoud als vaardigheden.

Tim Brouwers en Merel van Alphen, allebei lid van de RB-jongerencommissie, blikken kort terug op de eerste bijeenkomst.

De eerste bijeenkomst van 2024 vond 29 maart plaats in Utrecht. Deze focuste op 'herstructurering', een breed begrip dat in principe alle aanpassingen in de juridische structuur van een onderneming omvat. In het verlengde daarvan was er aandacht voor schrijfvaardigheden bij het opstellen van een adviesrapport.

Veelomvattend onderwerp

Voor Tim was het thema van de dag, een kolfje naar zijn hand. 'Hoewel je als jonge fiscalist misschien niet direct met herstructurering te maken hebt, vind ik het wel een fantastisch en veelomvattend onderwerp, waarover je niet raakt uitgepraat. Docent Eric van Uunen behandelde het onderwerp ook heel

duidelijk en gestructureerd en dan hoor je toch weer nieuwe dingen.' Merel kan zich daar helemaal in vinden. Ze benoemt naast de vele, beeldende praktijkvoorbeelden die Van Uunen aandroeg, ook de 'soft skills' die in de middag bij Artra aan bod kwamen. 'We leren natuurlijk vanuit de wet en de jurisprudentie. Maar hoe moet je omgaan met de klant en een rapport schrijven? Je moet je daarvoor kunnen verplaatsen in jouw klant, zijn hele situatie kennen en iets vanuit meerdere invalshoeken kunnen zien, om een volwaardig advies te geven en de plank niet mis te slaan.'

Onder elkaar

Een bijeenkomst exclusief voor Jong RB's

tot en met 35 jaar draagt voor zowel Tim als Merel bij aan het succes van een dag als deze. 'Ja, dat voegt voor mij wel iets extra's toe. Jongeren onder elkaar, alsof je weer even terug bent op de universiteit! En in zo'n setting durf je ook gemakkelijker vragen te stellen', zegt Tim. Merel herkent dit. Ze is enthousiast over de onderlinge contacten en de ervaringen die ze op zo'n Jong RB dag uitwisselt. 'De meeste deelnemers zijn ofwel belastingadviseur ofwel bedrijfsfiscalist, werkzaam voor commerciële organisaties. Zelf werk ik als een van de weinige RB's bij een overheidsorganisatie. Maar in beginsel hebben we allemaal te maken met de wet en de jurisprudentie, alleen ieder pakt een andere afslag.'

Sluit je aan

Merel doet een oproep: 'Ken jij Jong RB's die nog niet aan bijeenkomsten deelnemen? Maak ze enthousiast, nodig ze uit.' Tim sluit zich hierbij aan: 'Ik zou zeggen: kom vooral, want als je eenmaal geweest bent, kom je ook terug! En heb je een eigen onderwerp? Laat het ons weten, dan kunnen we er misschien iets mee, voor een volgende bijeenkomst.'

Contact: jongrb@rb.nl

Update community bedrijfsfiscalisten

Joris ten Brink, commissielid Jong RB, is betrokken bij de community bedrijfsfiscalisten in wording. Hij geeft een korte update over de stand van zaken.

'In het najaar van 2023 werd ik vanuit mijn rol als commissielid van Jong RB gevraagd om mee te denken over veranderingen binnen de vereniging. Aangezien ik werkzaam ben als bedrijfsfiscalist heb ik met het oog op educatie en informatievoorziening andere behoeften dan de belastingadviseur. Denk daarbij aan soft skills die ingezet kunnen worden in de relatie met de Belastingdienst of de directie van het bedrijf waarin je werkzaam

bent. En wat er allemaal komt kijken bij het opzetten en onderhouden van een Tax Control Framework.'

In dat kader heeft hij toen gevraagd wat de mogelijkheden zijn voor een community voor bedrijfsfiscalisten binnen de vereniging. 'Aangezien ook andere bedrijfsfiscalisten zich gemeld hadden met dezelfde wensen bij de vereniging, zijn we hier in 2024 mee aan de slag gegaan. Dit is ook in lijn met de doelgroepenbenede-

ring waar de vereniging in 2023 mee is begonnen.'

Kick-off

Afgelopen 7 februari vond de kick-off plaats. 'Daarin hebben we met meerdere bedrijfsfiscalisten en Harald Bresser (manager Communicatie & Public Affairs RB) gesproken en nagedacht over de wensen van een bedrijfsfiscalist en hoe een eigen community daarin van toegevoegde waarde kan zijn.'

Na een geslaagde kick-off en een afsluitende borrel is besloten in eerste instantie het ledenbestand onder de loep te nemen om te beoordelen hoeveel leden er als bedrijfsfiscalist werkzaam zijn. 'Deze mensen zijn benaderd voor input', vertelt Joris. 'En het RB werkt nu aan een gedeegen programma voor een eerste landelijke bedrijfsfiscalistendag.'

Wat betekent de nieuwe duurzaamheidsrapportage (CSRD) voor bedrijven?

Recent organiseerde MKB-Nederland, de ondernemersvereniging waar we sinds vorig jaar lid van zijn, een bijzonder interessante bijeenkomst over de invoering van CSRD. Die afkorting staat voor de Corporate Sustainability Reporting Directive, een richtlijn van de EU.

Vanaf 2024 zullen steeds meer bedrijven verplicht worden te rapporteren over de impact van hun activiteiten op mens en milieu. De CSRD-richtlijn staat centraal in de Green Deal van de Europese Unie en moet zorgen voor meer transparantie over en betere kwaliteit van duurzaamheidsinformatie.

Grote bedrijven

De CSRD-richtlijn heeft betrekking op grote bedrijven en schrijft voor dat ze rapporteren over zaken als: CO₂-uitstoot, het sociaal kapitaal, de impact die je als bedrijf hebt op biodiversiteit en op mensenrechtenschendingen in de keten. Best een boel dus. De richtlijn is een uitbreiding van de bestaande Europese richtlijn rondom duurzaamheidsverslaglegging: de Non-Financial Reporting Directive (NFRD). Belangrijk voor onze leden en hun klanten is dat de niet-beursgenoteerde mkb-bedrijven waarschijnlijk zullen worden aangesproken door middel van een lichtere (misschien zelfs vrijwillige) CSRD-variant die voor hen beter uitvoerbaar is. Voor beursgenoteerde mkb-bedrijven is de CSRD wel een verplichting (vanaf 1-1-2026).

Waar gaat de CSRD over?

In het kort komt de CSRD-richtlijn neer op de volgende vier zaken:

1. Vanuit het dubbele-materialiteitsprincipe rapporteren over:
 - a. materiële duurzaamheidsontwikkelingen die leiden tot mogelijk financiële risico's voor het bedrijf, zoals grondstoffenschaarste, extreem weer en transitierisico's;
 - b. ecologische en sociale materiële impact van het bedrijf op mens en milieu, zoals biodiversiteitsverlies en mensenrechtenschendingen in de keten;

2. Het meten van langetermijndoelstellingen;
3. Naast financiële informatie over immateriële zaken neemt de richtlijn ook niet-financiële indicatoren op zoals sociaal kapitaal;
4. Verplichte 'limited assurance': een externe accountantscontrole.

Criteria CSRD

Wanneer is een bedrijf groot in de ogen van de CSRD? Als het voldoet aan minimaal twee van de drie onderstaande criteria:

- Meer dan 250 medewerkers
- Meer dan 50 miljoen euro omzet per jaar
- Meer dan 25 miljoen euro op de balans

Rol MKB-Nederland

Half april vond in de Malietoren een informatiebijeenkomst plaats over 'CSRD voor branches'. Op deze zeer goed bezochte bijeenkomst waren veel branche- en beroepsverenigingen en andere vertegenwoordigers vanuit de ledenkring van VNO-NCW en MKB-Nederland aanwezig. Er leven bij die partijen en hun leden veel vragen over de CSRD. Daarom zijn MKB-Nederland, VNO-NCW en de SER aan de slag gegaan met een CSRD-communicatiepakket. Het communicatiepakket voorziet in nuttige basisinformatie over de CSRD, een stappenplan en een voorbeeld van een stakeholdermap.

<https://www.ondernemen.nl/duurzaam-ondernemen/csrd-voor-ondernemers>

Hoofdlijnen en op dit moment ook een premierskandidaat

Een Hoofdlijnenakkoord. Dat werd er in de nacht van woensdag 15 op donderdag 16 mei gepubliceerd. Na een toch wel moeizaam te noemen informatieperiode lijken de vier partijen eruit te zijn. Op hoofdlijnen dan, zoals de naam van dit akkoord al zegt.

Met half mei de finaleweek achter ons maken we ons op voor het debat over het eindverslag in de Tweede Kamer en de benoeming waarschijnlijk van Richard van Zwol als formateur. Die dan niet de nieuwe minister-president wordt. Net zoals Ronald Plasterk dat ook niet wordt. Wie dan wel? Na lang wachten weten we sinds 28 mei dat topambtenaar Dick Schoof de beoogd premier is.

Ondernemerschap

We waren snel met een reactie op het Hoofdlijnenakkoord, dat hebben jullie waarschijnlijk wel op onze site en in de nieuwsalert gezien. Kort samengevat: We

zijn positief over het feit dat ondernemerschap sterk wordt aangemoedigd. Ook het idee dat meer werken moet lonen wordt door ons erkend en bevestigd. De wetgeving die wordt voorbereid voor een hervorming van het toeslagen- en belastingstelsel is in lijn met wat we al eerder bepleit hebben in de RB VeRBeterbundel. De aankondiging van een mogelijke extra schijf in de inkomstenbelasting maakt daarvan onderdeel uit.

Marnix van Rij

Ander positief nieuws gaat niet over het Hoofdlijnenakkoord, maar is wel gerelateerd aan de politiek. Op 28 juni, in het

congresgedeelte dat we organiseren na onze ALV, komt demissionair (op dit moment nog, in ieder geval) staatssecretaris van Financiën Marnix van Rij ons bijpraten over de stand van zijn fiscale plannen op dit moment. Ongetwijfeld zal Box 3 aan de orde komen, maar ook andere onderwerpen passeren de revue. Na afloop is er zelfs gelegenheid tot het stellen van enkele vragen. Ook als er een nieuw kabinet is zal Van Rij aanwezig zijn, dat is althans het verzoek geweest toen we hem uitnodigden. Of hij meer weet over de ins- en outs? Vast wel. Maar of hij daarover zal willen uitweiden? Ik vraag het me af.

Ben jij dé Fiscalist die MOS accountants & adviseurs naar een hoger niveau tilt?

Stap in de dynamische wereld van ons regionaal MKB accountantskantoor, waar jouw expertise écht het verschil maakt!

Wie zijn wij?

Wij zijn een vooraanstaand accountantskantoor, gepassioneerd om MKB-bedrijven te ondersteunen met hoogwaardige fiscale en financiële diensten. Ons hechte team werkt nauw samen om klanten te voorzien van advies dat hun succes vergroot.

Jouw rol:

Als Fiscalist ben jij de onmisbare adviseur voor onze klanten. Je optimaliseert fiscale posities, stelt nauwkeurige belastingaangiftes op en begeleidt bedrijven door complexe belastingcontroles. Jij bent de expert die altijd op de hoogte is van de nieuwste fiscale ontwikkelingen.

Klaar voor de volgende stap?

Stuur je CV en motivatie naar R.vanKoppen@mosaccountants.nl en versterk ons team!

Wat bieden wij?

- Uitdaging: Een dynamische functie waarin je elke dag leert en groeit.
- Ontwikkeling: Kansen voor professionele groei via opleidingen en trainingen.
- Teamwork: Een collegiale sfeer waarin kennis delen en samenwerken centraal staan.
- Voordelen: Competitief salaris, flexibele werktijden en aantrekkelijke secundaire arbeidsvoorwaarden.

Jouw profiel:

- Afgeronde WO-fiscale opleiding.
- Minimaal 3 jaar ervaring als fiscalist.
- Analytisch, klantgericht en communicatief sterk.
- Proactief en innovatief.

Opleidingen

Uitbreiding incompany trainingen

RB Opleidingen biedt naast reguliere Permanente Educatie-bijeenkomsten op diverse locaties in het land ook de mogelijkheid aan kantoren om deze bijeenkomsten op het eigen kantooradres te organiseren. Deze zomer zullen deze incompany trainingen verschuiven naar de voorgrond met een stevig aanbod. Het aanbod varieert van generalistische onderwerpen als actualiteiten rondom inkomstenbelasting tot specialistische zaken als rentepercentages in testamenten of liquidatieverliesverrekening.

Er zijn verschillende voordelen verbonden aan de incompany trainingen, zoals de mogelijkheid om maatwerk te leveren. Het programma wordt in samenspraak met de docent en het kantoor opgesteld. Dat betekent dat er ook aandacht kan worden besteed aan kantoor-specifieke vraagstukken en relevante thema's. Daarnaast biedt de training flexibiliteit, doordat ook niet-fiscalisten kunnen aanschuiven. Denk aan (assistent-)accountants, juristen en andere collega's. Het is ook nog eens kostenbesparend, de training vereist geen extra reistijd en houdt de indirecte uren in toom.

Aanbod

Het aanbod van incompany trainingen, waarmee uiteraard ook PE-punten behaald kunnen worden, bestaat op de

eerste plaats uit zogeheten actualiteitencursussen. Daarmee kan dus in een keer een grotere groep medewerkers op de hoogte worden gesteld van de laatste ontwikkelingen op het gebied van bijvoorbeeld de inkomstenbelasting, de vennootschapsbelasting of het belastingplan. Naast deze actualiteitencursussen kunnen ook vrijwel alle andere Permanente Educatie-bijeenkomsten als incompany training worden georganiseerd, dus ook vaardigheidstrainingen.

Maatwerk

De kosten van een incompany cursus zijn afhankelijk van de groepsgrootte. De deelnemers binnen een groep hoeven uiteraard niet allemaal RB-leden te zijn, het mogen ook medewerkers van andere kantoren zijn. Dat maakt een incompany cursus ook voor kleinere kantoren inte-

ressant omdat ze dan met concullega's samen een keuze kunnen maken. RB opleidingen verzorgt al jaren incompany cursussen voor kantoren. Het incompany aanbod wordt deze zomer echter verder uitgebreid en nadrukkelijker onder de aandacht gebracht. Zo leveren wij maatwerk en kwaliteit.

Meer informatie

Voor meer informatie over de mogelijkheden en kosten benader je de afdeling PE van het Register Belastingadviseurs, via: pe@rb.nl. Op de website zal hiervoor ook een aparte pagina worden ingericht. Stuur nu alvast een bericht en informeer naar de mogelijkheden.

Training

Adviseur de klos bij ‘verkeerd’ woonplaatsadvies?

‘Waar iemand woont en waar een lichaam gevestigd is, wordt naar de omstandigheden beoordeeld.’ Menig fiscalist kan deze woorden dromen. Menig fiscalist weet echter ook dat deze woorden nachtmerries kunnen veroorzaken, want hoewel de bepaling uit art. 4, eerste lid, AWR op het oog heel eenvoudig lijkt, is de fiscale woon- of vestigingsplaats vaak onderwerp van discussie. In deze bijdrage ga ik in op de strafrechtelijke aspecten die daarbij om de hoek kunnen komen kijken voor de belastingadviseur.

Al enige tijd worden in toenemende mate woon- en vestigingsplaatsonderzoeken verricht door de Belastingdienst. Met name belastingsubjecten in landen met een gunstiger belastingregime worden hierbij onder politieke en maatschappelijke druk onder een vergrootglas gelegd¹. Hierbij beoordeelt de Belastingdienst in hoeverre naar de omstandigheden de fiscale woonplaats overeenkomt met hetgeen is opgenomen in de aangifte. Voor natuurlijke personen wordt onder meer gekeken naar de vraag of er een duurzaam tehuis ter beschikking staat in Nederland en of er sociale bindingen zijn met Nederland, terwijl voor rechtspersonen wordt gekeken naar de plaats van feitelijke leiding.

De conclusie van een dergelijk onderzoek wordt verrat in een rapport en afhankelijk van de uitkomst van het rapport kunnen er navorderingsaanslagen worden opgelegd. In extreme gevallen zal de inspecteur ook onderzoeken of er sprake is van strafrechtelijk verwijtbare gedragingen.

Strafrechtelijke bepalingen

De strafrechtelijke bepalingen in de AWR die in een dergelijk geval van toepassing kunnen zijn, zijn te vinden in artikel 69, eerste en tweede lid. In deze bepalingen worden respectievelijk het opzettelijk niet doen van de aangifte en het opzettelijk niet juist of onvolledig doen van de aangifte strafbaar gesteld. In beide gevallen is van belang dat het feit ertoe strekt dat te weinig belasting wordt geheven. Hoe deze bepalingen van toepassing kunnen zijn in een woon- of vestigingsplaatsgeschied laat zich raden. Wanneer een vennootschap immers bijvoorbeeld claimt in Panama gevestigd te zijn, zal deze niet geneigd zijn als binnenlandse belastingplichtige

een aangifte vennootschapsbelasting in te dienen, laat staan in Nederland belasting af te dragen.

Deelnemingsvarianten

Hoe zit het dan met de belastingadviseur? Op grond van 47, eerste lid en 48 Sr kunnen als dader worden gestraft de medepleger, de doen-pleger, de uitlokker of de medeplichtige. Van medeplegen is sprake in het geval van een nauwe en bewuste samenwerking en gezamenlijke uitvoering die is gericht op de strafbare gedraging. Aan medeplichtigheid wordt sneller toegekomen en daarvan kan al sprake zijn bij het opzettelijk behulpzaam zijn of het opzettelijk verschaffen van gelegenheid, inlichtingen of middelen². Een voorbeeld kan zijn dat de belastingadviseur diens cliënt adviseert over een emigratie voor fiscale doeleinden en de aangifte inkomstenbelasting van cliënt dienovereenkomstig als buitenlandse belastingplichtige indient, wetende dat diens cliënt Nederland nooit heeft verlaten. Het verwijt dat dat de adviseur in zo’n geval kan worden gemaakt, is dat hij opzettelijk een onjuiste aangifte heeft ingediend. De adviseur kan dan wel alleen als medepleger of medeplichtige worden vervolgd – de belastingplichtige is namelijk (slechts) degene op wie de aangifteverplichting rust en daarmee de ‘pleger’. Interessant is om te zien dat het wel eens ‘mis’ gaat voor het OM omdat zij de belastingadviseur vervolgen als de pleger van het doen van onjuiste aangifte³.

Is de adviseur nu de klos?

Voor een strafrechtelijke vervolging moet het OM kunnen bewijzen dat sprake is van opzet. Deze opzet ontbreekt onder meer wanneer sprake is van een pleitbaar

standpunt. Daarbij moet voor de deelnemingsvarianten sprake zijn van dubbel opzet. Enerzijds moet er sprake zijn van opzet op de verboden gedraging, anderzijds moet er opzet zijn op de nauwe en bewuste samenwerking, dan wel op het opzettelijk behulpzaam zijn. Tot slot wordt het strafrecht pas ingezet als wordt voldaan aan de voorwaarden die naar voren komen in het AAFD-protocol⁴. In de praktijk wordt het strafrecht alleen ingezet wanneer sprake is van excessen en strafrechtelijke vervolging van adviseurs komt daardoor zelden voor. Zodoende is de adviseur gelukkig niet ‘snel’ de klos.

Door **mr. Rogier M. van de Wal**
De Bont Advocaten

- 1 Zie bijv. Kamerbrief ‘Antwoorden op Kamervragen over fiscale behandeling topsporters door Monaco’.
- 2 Art. 48 Sr.
- 3 Hof Amsterdam 11 januari 2022, ECLI:NL:GHAMS:2022:2926.
- 4 Richtlijnen aanmelding en afhandeling fiscale delicten, douane- en toeslagendelicten.

VRAAG

Tellen uren besteed aan een studie voor nieuwe kennis mee voor het uren criterium?

Een ondernemer volgt een studie, waarmee nieuwe kennis wordt opgedaan. Deze kosten worden gemaakt vanuit een zakelijk oogpunt (bestaande onderneming en werkzaamheden) en het gaat hierbij om uitbreiding van de kennis in het bestaande vakgebied. De vraag is of de uren besteed aan het verwerven van nieuwe kennis meetellen voor het uren-criterium, ondanks dat deze uitgesloten zijn van aftrek van kosten.

ANTWOORD

Het is aan de belastingplichtige die een beroep doet op het uren criterium om aannemelijk te maken hoeveel en welke uren meetellen als uren besteed aan de onderneming. Over welke uren wel en niet meetellen voor het uren criterium is veel, feitelijke, jurisprudentie verschenen. De Hoge Raad geeft in haar arrest van 14 maart 2003, nr. 37975 (ECLI:NL:HR:2003:AF5827) een algemene rechtsregel of aan een studie bestede uren wel of niet meetellen:

3.3: Als tijd die in beslag wordt genomen door het drijven van een onderneming geldt alle tijd die wordt besteed aan werkzaamheden die worden verricht met het oog op de zakelijke belangen van de onderneming. Tot zodanige werkzaamheden behoort het door een ondernemer volgen van cursussen of opleidingen die zijn gericht op het verkrijgen of op peil houden van de vakbekwaamheid die nodig is om de onderneming te kunnen blijven uitoefenen.

Op grond van deze overweging telden uren besteed aan een cursus Algemene Ondernemers Vaardigheden mee voor het uren criterium¹.

Dit door de Hoge Raad ontwikkelde criterium is al diverse

malen door de lagere rechters toegepast. Het Gerechtshof Den Haag besliste in een uitspraak van 19 december 2017, nr. BK-17/00727 en BK-17/00728 (ECLI:NL:GHDHA:2017:4134) dat het volgen van een opleiding tot CB-adviseur niet gericht was op het verkrijgen of op peil houden van de vakbekwaamheid die nodig was om de onderneming te kunnen blijven uitoefenen.

Conclusie

Indien de opleiding strekt tot het verwerven van een belangrijk grotere vakkennis, waarmee de studie strekte tot een duurzame verbetering van de persoonlijke uitrusting van belanghebbende, behoren de kosten daarvoor niet tot de bedrijfs- of beroepskosten. De opleidingsuren kunnen dan ook niet meetellen voor het uren criterium.

De vraag of de uren besteed aan het verwerven van nieuwe kennis meetellen voor het uren criterium, hangt dus sterk af van het doel van de gevolgde studie. De bovenstaande rechtsregels geven je handvatten om te kunnen bepalen of de tijdsbesteding voor de gevolgde studie wel of niet voldoet voor toerekening aan het uren criterium.

In deze rubriek behandelen we veelgestelde vragen op het discussieforum van het Fiscaal Kennisplatform. Als RB-lid kun je hier discussiëren met andere leden over je fiscale praktijk. Leden helpen leden. Je bereikt het discussieforum door in te loggen op je account op RB.nl. Daarnaast is er de helpdesk van Bureau Vaktechniek. Onze fiscalisten helpen je met name door collegiaal te overleggen, te 'klankborden' en eventueel door te verwijzen naar specialisten.

¹ Gerechtshof Amsterdam, 14 december 2023, nr. 23/00218, ECLI:NL:GHAMS:2023:3572. Het Gerechtshof Amsterdam verwijst in de uitspraak naar een arrest van de Hoge Raad van 23 december 2016, 15/05288, ECLI:NL:HR:2016:2901 over een door een octrooigemachtigde gevolgde rechtenstudie. Het Gerechtshof Amsterdam besliste in deze zaak na verwijzing door de Hoge Raad uiteinde-

lijk in een uitspraak op 13 juni 2017, nr. 17/00006, ECLI:NL:GHAMS:2017:4118, dat de kosten van de rechtenstudie aftrekbaar waren, omdat de cursus gevolgd werd om te voorkomen dat de bestaande werkzaamheid van belanghebbende aan betekenis zou inboeten. Onvoldoende was vast komen te staan dat de cursus ertoe strekte om nieuwe vakkennis te verwerven.

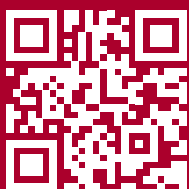

**mr. D.J. (Dick)
Roemeling RB**
Bureau Vaktechniek

ZOMERACTIE!

Leren in zomersferen

Volg vanaf 9 juli het **gratis online webinar 'De ondernemer/DGA op vakantie'** en scoor 2 PE-punten. Daarnaast biedt het RB de mogelijkheid om in juli en augustus **online webinars met 20% korting** aan te schaffen. Bekijk ook de aantrekkelijk geprijsde e-learnings. Zo zwem jij tijdens de vakantieperiode (op afstand) in PE-punten!

Scan de QR-code of ga naar www.rb.nl/zomeractie en bekijk het totale, vernieuwde aanbod online webinars.

gratis
online webinar
**'De ondernemer/
DGA op vakantie'**

geldig voor RB-leden

online webinar
**Bereid je voor op de
publicatie van arresten
over box 3 van
Hoge Raad in augustus**

20% korting
op onze
online webinars

geldig in juli & augustus 2024
voor RB-leden

online webinar
**De fiscale positie
van het gezin**

online webinar
**Webinar Masterclass
DGA 2024**

online webinar
**Wet aanpassing
fiscale bedrijfs-
opvolgingsfaciliteiten
2025**

**Versterk
jouw
kantoor
met fiscale
expertise
van hoog
niveau**

**Kies
RB**

Scan de QR-code voor meer informatie over de RB Academy, of bezoek rb.nl/rb-academy/